

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady dňa 2. 7. 2025

Správa o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z.

Podnet na preverenie č.: 0106/SO/2025

Programová služba: TA3

Vysielateľ: C.E.N. s.r.o.

Číslo autorizácie vysielania: AT/87

Na základe záverov uvedených v správe Kancelária Rady pripravila nasledujúce uznesenie:

Návrh uznesenia:

Rada pre mediálne služby (ďalej len „Rada“) ako orgán príslušný podľa § 109 ods. 1 až 4 a § 110 ods. 2 písm. e) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“) v senáte 1 zloženom z predsedníčky senátu doc. PhDr. Anikó Dušíkovej, CSc. a členov senátu Ivana Bindasa a PhDr. Marty Danielovej postupom podľa § 150 zákona č. 264/2022 Z. z. preverila podnet na preverenie evidovaný pod č. 0106/SO/2025 smerujúci voči vysielaniu televíznej programovej služby TA3 vysielateľa C.E.N. s r.o. a uznala podnet na preverenie podľa ustanovenia § 150 ods. 16 zákona č. 264/2022 Z. z. za **neopodstatnený**.

Úloha:

Kancelária Rady informuje podávateľa podnetu na preverenie o výsledku preverenia podnetu.

T: 14. 7. 2025

Z: AO

Kancelária Rady pre mediálne služby

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady pre mediálne služby dňa 2. 7. 2025

Podnet na preverenie č. 0106/SO/2025 zaevidovaný dňa 19. 5. 2025
Podávateľ: fyzická osoba
Predmet podnetu: *Pozrime sa na to*
Deň a čas vysielania: 16. 5. 2025 19:50 hod.

Programová služba: TA3
Vysielateľ: C.E.N. s.r.o.
Číslo autorizácie: AT/87

Dátum: 25. 6. 2025

OBSAH PODNETU:

„TA3 porušila zásady neutrality, nestrannosti, nestraničnosti, fakticity a objektivity hodnotenia konfliktu na osi Rusko-Ukrajina. Redaktor a moderátor Karol Sívák „starostlivo“ vybral personálne zloženie debaty. Debata šla v intenciách „noty z Bruselu a kolektívneho westernu“. Posúvam Rade pre mediálne služby. Moje podobné predošlé podnety odmietla ako nedôvodné a odkladá ich ako „skutok sa nestal“.

Relácia Pozrime sa na to Mier alebo 3. svetová vojna do verejného priestoru vyslala množstvo poloprávdy vytrhnutých z kontextu a priamych lží tu.

Od novej „generálky“ STVR Martiny Flašíkovej očakávam okamžitú názorovú diverzifikáciu politických debát, kde redaktori a moderátori skáču do reči zástupcom koalície z pozície opozície. Ako občan „slobodnej a demokratickej spoločnosti a suverénneho a zvrchovaného“ Slovenska nie som zvedavý na „osobné“ politické názory moderátorov a redaktorov, ale na vyjadrenia a stanoviská respondentov diskusií; v ich vyjadreniach a otázkach sú vložené odpovede a jediná úniová „pravda“. Názor si utvorím sám. Platí pre všetky tv politické diskusie... zároveň si v debatách neprajem účasť verejných „autorít“ a pseudo autorít; Magda Vášáryová u mňa nie je autorita ale herecká celebrita so vzdelaním sociologičky (viac-menej platí pre kamsi „stratenú“ prof. sociológie Radičovú a ďalšie osoby hrajúce na „Pravda a láska zvíťazia nad ľžou a nenávisťou“ „užitočného idiota“ globalistov Václava Havla s jeho bustou v americkom kongrese). Nezvíťazili. Zlo má stále viac navrch. Moja osobná občianska výzva slovenskej vláde tu. Slovensko nepatrí na východ ani západ; musí ostať kde je, v geografickom strede Európy, ktorým je obec Krahule. Ostatok je schizofrénia pripravujúca o mentálne zdravie slovenskú spoločnosť. Účastníkom stretnutí, z iniciatívy vlády po zasadnutí bezpečnostnej rady štátu, vynútenej nárastom verbálnej agresivity po 15. máji 2024, musí byť Rada pre mediálne služby s osobami zodpovednými aj za činnosť DSA/EÚ Slovensko a výstupmi opatrenia proti obom štátnym subjektom, zodpovedným za slobodu a demokraciu poskytovateľov verejných mediálnych služieb počnúc printovým či elektronickým mediálnym mainstreamom včítane „konšpiračno-dezinformačnej alternatívy“ a sociálnych sietí, kde DSDA robí flagrantnú názorovú cenzúru v opore o nič! Má eliminovať len výzvy na násilie alebo nenávisťné prejavy.

Demeš „je hrdý“ na politiky Európskej únie, nemeckých a francúzskych lídrov a „koalície „ochotných“. Vášáryová „Rusi kradnú deti“. Alebo „my, mali by sme sa ospravedlniť Ukrajine“ (Slovenská armáda pod velením Hitlera napadla v 41-vom Ukrajinu). „Kyjevský Majdan (štátny prevrat financovaný a riadený USAID a Victoriou Nuland a tam ňou rozdávanými koláčikmi) 2014 a masaker v Odeze tu sa zveličujú...“ Fakticita. EŠLP má Kyjev za vinný. Pozvanie do relácie vraj (Sívák) odmietli Chmelár a Lajčák...

Znova. Verejné politické tv debaty v sobotu a nedeľu si neprajem, lebo. K rokovaniam. Ruská strana vyjadrila prekvapenie nad vyhlásením britského premiéra Keira Starmera o nepriateľnosti ruského postoja na rokovaniach v Istanbule a zdôraznila, že rokovania sa nevedú s Londýnom tu.

Pripomeňme, že v apríli 2023 Starmerov predchodca Boris Johnson nariadil Zelenskému ukončiť rokovania v Istanbule: „Ukrajina nebude rokovať, bude bojovať!“

Rozhovory medzi Ukrajinou a Ruskom v Istanbule sa skončili výmenou zajatcov v počte po tisíce medzi oboma bojujúcimi stranami. Už si vymenili mŕtvolu. Moskva Ukrajine pošle zoznam požiadaviek pre nastolenie prímeria pre vyjednávania, predbežne začaté na tretej úrovni bez Putina, Zelenského, len s poverencami na oboch stranách tu. Rusi v Istanbule požadovali, aby USA neboli prítomné na rokovaniach s Ukrajinou tu. Konflikt Rusko-Ukrajina je primárne konflikt na osi Rusko-Ukrajina. Súčasťou pokračovania rokovaní je pomenovanie príčin vecných a osobných (Washington, Londýn/EÚ/NATO...).

Osobitné stretnutie na osi Putin Trump je „na spadnutie“. Vedúci ruskej delegácie Medinský odkázal Zelenskému, že rokovania o prímeriach vedú sa aj počas bojov... Zelenský si ich vypýtal a dostal. Stručná novinka. Ukrajina požiadala Rusko o priame jednanie. Usiluje o okamžité prímerie. EÚ po sedemnástom balíku zvažuje ďalšie tvrdé sankcie v spolupráci s USA. Pekne pozdravujem. ...“

PRÁVNE VÝCHODISKÁ POSUDZOVANIA:

Zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“):

§ 25 písm. b): „Vysielateľ, ktorý nepodlieha samoregulačnému mechanizmu zapísanému do evidencie podľa tohto zákona, regulujúcemu aj oblasť všestrannosti informácií, názorovej plurality a objektívnosti a nestrannosti programov, je povinný zabezpečiť objektivitu a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.“

ANALÝZA – stanovisko Kancelárie Rady pre mediálne služby:

Podávateľ namietal v prípade diskusného programu *Pozrime sa na to* hodnotiaceho rusko-ukrajinský konflikt údajné nedodržanie zásady *neutrality, nestrannosti, nestraničnosti, fakticity a objektivity*, resp. prezentovanie *poloprávdy vytrhnutých z kontextu a priamych lží*, poukazujúc pri tom na nevhodnosť účastníkov diskusie, ktorí mali byť zástupcami pro bruselských názorov. V podaní sa taktiež uvádza, že moderátor predkladal vlastné politické názory a otázky s vloženými odpoveďami. Podávateľ svoju kritiku taktiež smeroval na konkrétne vyjadrenia hostí („*hrdý na politiky Európskej únie, nemeckých a francúzskych lídrov*“; „*koalície ochotných*“; „*Rusi kradnú deti*“; „*my, mali by sme sa ospravedlniť Ukrajine*“; „*Kyjevský Majdan 2014 a masaker v Odese tu sa zveličujú*“).

Podľa § 8 ods. 4 zákona č. 264/2022 Z. z. je aktuálna publicistika program tematicky spätý so spravodajstvom, ktorý obsahuje komentáre k správam a udalostiam, analýzy vývoja, politické stanoviská k udalostiam alebo názory politikov na jednotlivé témy.

V rámci programu *Pozrime sa na to* zo 16. 5. 2025, s podtitulom *Mier alebo 3. svetová vojna?*, sa rozoberalo mimo iného aktuálne diplomatické dianie v rámci konfliktu medzi Ukrajinou a Ruskom. Na základe toho sme namietaný program posudzovali podľa ustanovenia § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z., teda zisťovali, či vysielateľ zabezpečil objektivitu a nestrannosť programu aktuálnej publicistiky.

Pozvanými hosťami v štúdiu boli:

Ján Kubiš – poradca prezidenta a bývalý minister zahraničných vecí

Magda Vášáryová – bývalá diplomatka

Juraj Kríž – historik a publicista

Pavol Demeš – bývalý minister zahraničných vecí a publicista

Moderátor na úvod, vzhľadom na ústrednú tému relácie dotýkajúcu sa rusko-ukrajinskej vojny, najprv definoval požiadavky jednej aj druhej bojujúcej strany a následne informoval, že súčasťou diskusie bude aj analyzovanie súčasnej vojnovnej stratégie ruského prezidenta, resp. preberanie toho, komu prospieva predlžovanie konfliktu. Následne moderátor uviedol hostí, a to spôsobom, že vyslovil ich hlavný naratív ohľadne preberaného konfliktu, pričom J. Kubiš ho mal možnosť na začiatok hneď aj objasniť. Prvé otázky, ku ktorým sa hostia vyjadrovali mali súvis s angažovanosťou amerického prezidenta Donalda Trumpa v rámci konfliktu a jeho diplomatickou väzbou a komunikáciou s čelnými predstaviteľmi bojujúcich krajín – Vladimírom Putinom a Volodymyrom Zelenským, resp. súvis so vzájomnými rokovaniami delegácií ruskej a ukrajinskej strany, ktoré sa nedávno uskutočnili v Turecku. Z úst hostí bolo konštatované, že želané zastavenie paľby na fronte rokovania nepriniesli a ani priniesť nemohli z dôvodu zatiaľ diametrálne odlišných cieľov a požiadaviek obidvoch zainteresovaných strán. Analyzovalo sa zastúpenie ruskej delegácie a tiež fakt, že tam nebol prítomný prezident Ruska Vladimir Putin. Hostia zhodne vyzdvihovali skutočnosť, že vôbec došlo k takýmto rokovaniam, do veľkej miery z iniciatívy Spojených štátov, na ktorých sa aspoň dohodlo prepustenie tisíc vojnových zajatcov, resp. to, že sa usporiadajú ďalšie vzájomné rokovania. V súvislosti s rokovaniami sa hovorilo aj o ponúkaných ústupkoch zo strany napríklad americkej administratívy voči Rusku. Moderátor poukázal na to, že v prípade územných ústupkov v prospech Ruska by došlo k porušeniu medzinárodných dohôd z 90. rokov minulého storočia. J. Kríž poznamenal, že by išlo o nebezpečný precedens, ktorý je však z jeho pohľadu ešte ďaleko od prípadného naplnenia, keďže V. Putinovi sa zatiaľ máli a chce pokračovať v bojoch a dobýjaní ďalších častí Ukrajiny. I vzhľadom na to P. Demeš tvrdil, že Rusko nezastavia ústupky ale iba medzinárodný tlak, ktorý badá, že sa začína

zvýrazňovať, a to aj vplyvom nového pápeža, ktorého jednoznačne odsudzujúci postoj smerom k ruskej invázii na Ukrajinu môže mať vplyv na vysokopostavených amerických politikov katolíckeho vierovyznania. Ďalej v debate moderátor otvoril problematiku okolo prípadného uvalenia vysokých amerických ciel zasahujúcich nielen Rusko, ale aj ich obchodných partnerov ako napr. Čínu. V tejto otázke J. Kubiš a J. Kríž súhlasne vraveli, že prezident D. Trump sa k takémuto kroku zrejme nepodujme, keďže by to mohlo mať za následok značné zhoršenie vzťahu s Čínou a jej primknutie sa k ešte bližšej spolupráci s Ruskom. J. Kríž taktiež povedal, že isté americké sankcie, ktoré reálne škodia ruskej ekonomike sú už v platnosti. P. Demeš zas tvrdil, že nedávne stretnutie medzi predstaviteľmi Číny a USA nenaznačuje zavedenie ďalších ciel, ale skôr predznamenáva eventuálny problém pre Rusko, ak neodhadne politiku daných dvoch veľmocí, a to vzhľadom aj na aktívny spoločný postup veľkých európskych krajín ako Veľká Británia, Francúzsko alebo Nemecko. Zároveň P. Demeš predpovedal, že by v blízkej budúcnosti mohlo dôjsť k stretnutiu D. Trumpa a V. Putina. V tejto veci M. Vášáryová spomenula škandál osobitného vyslanca amerického prezidenta S. Witkoffa, pričom podotkla, že by bolo chúlостivé, ak by práve on zastrešoval podkladmi takéto politicky významné stretnutie. Následne sa v diskusii preberalo, prečo je Krym pre Rusko taký dôležitý. V súvislosti s touto témou bolo povedané, že ide o kombináciu historických, kultúrnych a strategických dôvodov, pričom dôležitú úlohu zohráva aj geografická poloha samotného polostrova či to, že i široká ruská verejnosť značne podporila anexiu Krymu. Po krátkej prestávke sa v programe otvorila opačná otázka a síce, prečo je Krym dôležitý pre Ukrajinu. Konštatovalo sa, že Krym zohráva pre Ukrajinu význam z hľadiska princípu udržiavania si územnej celistvosti, resp. z pohľadu kontroly prímorských prístavov, cez ktoré dochádza k vývozu komodít (ako obilie) v rámci medzinárodného obchodu. Moderátor sa dopytoval i na význam ďalších Ruskom okupovaných území (Donbas, Záporožie, Chersonská oblasť). Kým M. Vášáryová sa v reakcii na otázku zmienila o nerastnej surovine – lítium, tak J. Kubiš zas poukazoval na to, že tieto okupované regióny slúžia na pozemné prepojenie s Krymom. J. Kubiš potom zareagoval aj na moderátorovu otázku, čo sa týka dôvery v medzinárodné dohody vzhľadom na ruské počínanie na Ukrajine a ruskú neústupčivosť. Moderátor sa dotkol aj témy jadrových zbraní, keď pripomenul, že Ukrajina sa vzdala svojho početného arzenálu. Následne sa opýtal, či by bolo možné, aby sa Ukrajina mohla opäť dostať k takémuto druhu zbraní. V rámci tejto témy sa spomínalo aj Budapeštianske memorandum z roku 1994. Taktiež odznelo, že snaha tohto druhu, znamenajúca komplikovaný proces, by nezískala medzinárodnú podporu, keďže svetový trend je skôr opačný a veľké krajiny tlačia na znížovanie počtu jadrových hlavíc. Podľa P. Demeša sa Ukrajina ani nepohráva s myšlienkou získania nukleárných zbraní, ale sústreďuje sa na prehĺbovanie spolupráce s EÚ a Spojenými štátmi. Posledná téma, ktorej sa diskusia bližšie venovala bola otázka možného členstva Ukrajiny v NATO. J. Kubiš vravel, že z dôvodu toho, že mnohé krajiny, vrátane USA, túto ideu nepodporujú, vidí budúcnosť Ukrajiny skôr v postupnom začleňovaní do EÚ. M. Vášáryová pripomenula summit NATO v Bukurešti v roku 2008, kde sa riešil Membership Action Plan pre Ukrajinu, ktorý bol však stopnutý nemeckou a francúzskou delegáciou. Program uzatvárali divácke otázky. V úplnom závere sa na krátko otvorila otázka, či je reálne, aby odškodné za všetky materiálne škody, ktoré požaduje Ukrajina, boli uhradené zo zmrazených zahraničných ruských aktív. Následne bolo ešte dopytované, či dôjde k vypuknutiu tretej svetovej vojny, pričom hostia konštatovali, že takýto globálny konflikt nehrozí.

* * *

V súvislosti s posudzovaním objektívnosti z hľadiska názorovej vyváženosti je možné poukázať na judikatúru súdov, z ktorej vyplýva, že požiadavku vyváženosti v rámci programu, **nemožno uplatňovať mechanicky**, ale uplatnenie tejto požiadavky sa musí **prispôbiť špecifickým okolnostiam konkrétneho prípadu**, napr. téme programu, typu programu, kontextu alebo spoločenským okolnostiam. Najvyšší súd SR v rozsudku sp. zn. 3 Sžo 33/2013 uviedol: „*Pojmy objektívnosť a nestrannosť sú pružnými právnymi pojmami, ktoré nie je možné presne právne definovať, ich obsah sa môže meniť, býva podmienený okolnosťami prípadu, na ktorý sa aplikuje právna norma. Tieto pojmy nie je možné explicitne definovať pre otvorený okruh prípadov, keďže jednotlivé informácie a vyjadrenia je nutné vnímať v kontexte ich použitia, a to aj s prihliadnutím na osoby, ktoré dostanú v konkrétnom príspevku priestor na vyjadrenie.*“

Posudzovanie vyváženosti programu aktuálnej publicistiky so sebou prináša **riziko uplatňovania a vynucovania falošnej, resp. mechanickej vyváženosti** programu (v anglickej literatúre označovanej ako „false balance“). Na falošnú vyváženosť kriticky upozorňuje aj odborná literatúra: „...*existuje také niekoľko zásadných obtíží, ktoré s sebou objektivita prináša. Naznačuje totiž ... že všetky náhľady na udalosti si ve zpravodajství zasluhujú stejné zastoupení, i když nám další hodnoty a selský rozum mohou naznačovat něco úplně odlišného.*“ (McQUAIL, D.: Žurnalistika a společnost. Praha: Karolinum, 2016, s. 117). Pri posudzovaní vyváženosti programu a otázky, či moderátor zabezpečil dostatočnú názorovú oponentúru voči hostovi programu a teda aj dostatočnú vyváženosť programu, je preto potrebné zohľadniť **účel zákonnej povinnosti objektivity**. O účele zákonnej povinnosti zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť programu Ústavný súd SR v náleze sp. zn. II. ÚS 307/2014 uviedol, že „*týmto zákonným obmedzením slobody prejavu ... sa má predchádzať šíreniu a uvádzaniu jednostranných názorov, myšlienok a ideí na konkrétnu tému v rámci spravodajských programov a politicko-publicistických programov, ktoré pri ich jednostrannosti ... zároveň môžu ... znamenať ohrozenie práv a slobôd iných, bezpečnosti štátu, verejného poriadku, ohrozenie verejného zdravia a mravnosti. ... V uvedených intenciách sú povinné orgány verejnej moci interpretovať a aplikovať obmedzenie slobody prejavu vyplývajúce z § 16 ods. 3 písm. b) zákona o vysielaní.*“ Z nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 307/2014 vyplýva, že **účelom povinnosti objektivity nie je samoučelná a mechanická vyváženosť**, ani **samoučelná a mechanická oponentúra zo strany moderátora**, ale účelom povinnosti objektivity je najmä **ochrana ústavných hodnôt** uvedených v čl. 26 ods. 4 Ústavy SR – t. j. práv a slobôd iných, bezpečnosti štátu, verejného poriadku, ohrozenie verejného zdravia a mravnosti. Povinnosť vysielateľa chrániť ústavné hodnoty má vplyv aj na to, aká miera vyváženosti programu inými názormi alebo stanoviskami bude vyžadovaná pri posudzovaní konkrétneho programu.

Podľa odbornej literatúry, pojem „objektivita“ „*môže znamenať protikladné pojmy, ako napríklad presnosť a vyváženosť. Ak je správa presná, potom nemusí byť vyvážená; a ak je vyvážená (medzi rôznymi konkurenčnými názormi), potom nemusí byť presná.*“ (HEARNS-BRANAMAN, J: Journalism and the Philosophy of Truth. Beyond Objectivity and Balance. Routledge, 2016). Presnosť/pravdivosť a vyváženosť sa teda môžu navzájom aj vylučovať. **Pri nesporných či preukázaných faktoch musí preto byť dôraz na pravdivosť a presnosť, a nie na vyváženosť.** Vyvažovanie preukázaného faktu, alebo faktu, na ktorom je široký odborný konsenzus, by totiž znamenalo skresľovanie reality alebo relativizáciu pravdy, čo by bolo v priamom rozpore s požiadavkou objektivity. Ak sú však prezentované kontroverzné alebo doposiaľ nepreukázané fakty, vtedy treba klásť dôraz skôr na vyváženosť.

Vynucovanie „falošnej“, resp. „mechanickej“ vyváženosti je často založené na **mylnom predpoklade, že „pravda je uprostred“**, a v konečnom dôsledku môže viesť k skresleniu objektívneho obrazu reality, k relativizácii pravdy alebo k podpore pozícií, ktoré sú v rozpore so všeobecne uznávanými hodnotami (napr. k podpore porušovania ľudských práv, k podpore diktátorských a nedemokratických režimov alebo vojenskej agresie atď.). Snaha niektorých médií o falošnú, resp. mechanickú vyváženosť, ktorá sa prejavuje takým spôsobom, že sa mechanicky poskytne rovnaký priestor na vyjadrenie dvom protichodným názorom, pričom sa neprihliada na odlišnú relevanciu jednotlivých názorov alebo na všeobecne uznávané hodnoty, **je predmetom častej kritiky v odbornej literatúre** (napr. McNAIR, B.: Sociologie žurnalistiky. Praha: Portál, 2004. s. 72-73; REMIŠOVÁ, A.: Etika médií. Bratislava: Kalligram, 2010, s. 210). Odborná literatúra tiež uvádza: „...**bezduché prednesenie argumentov oboch strán je pri snahe o maximalizovanie objektivity nielen neúčinné, ale je aj jej prekážkou.** ...je absurdné navrhovať, ako to urobil jeden program BBC, že „by mohol existovať neutrálny postoj k vykorisťovaniu a rasizmu“.“ (BOUDANA, S.: A definition of journalistic objectivity as a performance. Media, Culture & Society 33(3), 2011, s. 394)

Možno tiež poukázať na Vysielací kódex britského mediálneho regulátora Ofcom. Podľa usmernenia 1.43 Vysielacieho kódexu Ofcomu „**Aby sa zachovala náležitá nestrannosť, nie vždy je potrebné prezentovať opačný názor, ktorý je v rozpore s názormi väčšiny alebo v rozpore s preukázanou skutočnosťou.**“ Odborná literatúra uvádza: „*Ve Velké Británii je princip náležité nestrannosti (to znamená stupně nestrannosti přiměřené danému problému; nikdo by např. neočekával, že novinář*

bude nestranný při referování o sporu mezi ilegální Irskou republikánskou armádou (IRA) a britskou vládou, nebo mezi Pol Potem a jeho demokratickými kambodžskými odpůrci)...“ (McNAIR, B.: Sociologie žurnalistiky. Praha: Portál, 2004. s. 73)

Rada vo svojich rozhodnutiach uvádza, že obsah diskusného programu tvoria v prevažnej miere hodnotiace komentáre, resp. hodnotiace úsudky, pri ktorých je posudzovanie pravdivosti nemožné (na rozdiel od skutkových tvrdení, resp. tvrdení faktov). V prípade prezentovania kontroverzných tém je posúdenie „správnosti“ hodnotiacich úsudkov veľmi často vecou subjektívneho vnímania. Pre naplnenie požiadavky objektívnosti a nestrannosti programu aktuálnej publicistiky, ktorý pojednáva o kontroverzných témach, nie je teda nevyhnutné prezentovať iba objektívne fakty. Rada vo svojich rozhodnutiach uvádza, že je však potrebné, aby vysielateľ zabezpečil názorovú pluralitu tak, aby si recipient mohol vytvoriť na predmetnú tému ucelený názor na základe pluralitných a rozmanitých informácií a ponúknuť mu za týmto účelom viaceré relevantné pohľady, názory alebo informácie. Vysielateľ je povinný túto pluralitu a rozmanitosť **zabezpečiť aj prostredníctvom reakcií moderátora programu.**

Z rozhodovacej činnosti súdov však vyplýva, že požiadavku vyváženosti programov, ktorá vyplýva z požiadaviek objektivity a nestrannosti, **nemožno uplatňovať mechanicky**, ale uplatnenie tejto požiadavky sa musí **prispôbiť špecifickým okolnostiam konkrétneho prípadu**, napr. téme programu, typu programu, kontextu alebo spoločenským okolnostiam. Najvyšší súd SR v rozsudku sp. zn. 3 Sžo 33/2013 uviedol: „*Pojmy objektívnosť a nestrannosť sú pružnými právnymi pojmami, ktoré nie je možné presne právne definovať, ich obsah sa môže meniť, býva podmienený okolnosťami prípadu, na ktorý sa aplikuje právna norma. Tieto pojmy nie je možné explicitne definovať pre otvorený okruh prípadov, keďže jednotlivé informácie a vyjadrenia je nutné vnímať v kontexte ich použitia, a to aj s prihliadnutím na osoby, ktoré dostanú v konkrétnom príspevku priestor na vyjadrenie.*“

Porovnaniu požiadavky vyváženosti programov spravodajstva a programov politickej publicistiky (ktoré sú obdobou programov aktuálnej publicistiky) sa podrobne venoval rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky č. k. 7 As 36/2012-24 zo dňa 3. 4. 2012, v ktorom súd uviedol: „*K pojmům zpravodajství a publicistika, jakož i objektivita a vyváženost, se podrobněji vyjádřil Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 26. 5. 2010, č. j. 3 As 6/2010 - 71. Vyšel především z žurnalistické doktríny (...), podle níž je úkolem zpravodajství pohotově přinášet věcnou informaci o aktuální události, kdežto účelem publicistických sdělení je informace komentovat a hodnotit, své adresáty pak získávat, přesvědčovat a vybízet. Smyslem zpravodajství je tedy výlučně veřejnost nezaujatě informovat, teprve cílem publicistiky je veřejné mínění ovlivňovat. Objektivita je základním požadavkem kladeným na zpravodajství, které se pokouší věcně, nestranně a nemanipulativně oddělit zprávu od komentáře. Ústřední charakteristikou takového postupu je ověřování pravdivosti výpovědi. Pojem objektivita tedy v sobě zahrnuje správnost (přesnost), transparentnost (uvádění pramenů) a věcnost (absence vlastních hodnocení). Nevyvážeností je pak skrytá forma stranickosti, kdy jsou v určité kontroverzní situaci některé názory potlačovány ve prospěch názorů jiných. Zásada vyváženosti tak spočívá v požadavku na rovnoměrné zastoupení politických alternativ, co do rozsahu a úpravy zpravodajství. Důraz na důsledné dodržování zásad objektivit a vyváženosti bude u zpravodajství o poznání větší, než v případě pořadů publicistických. Minimálně aspekt věcnosti se pak v publicistice z povahy věci neuplatní vůbec. Míra tolerance vůči případným prohřeškům proti zákonem postulovaným zásadám objektivit a vyváženosti bude různá v závislosti na tom, půjde-li o pořad publicistický či o zpravodajskou relaci. (...) Vzhledem k tomu, že zásada objektivit byla v daném případě porušena v pořadu zpravodajském, lze takové pochybení dle názoru Nejvyššího správního soudu hodnotit jako relativně závažnější, než stalo-li by se tak v pořadu politicko-publicistickém.*“

Najvyšší správní súd Českej republiky v rozsudku č. k. 10 As 100/2020-35 zo dňa 30. 9. 2020 uviedol: „*Smyslem zákonného rozlišení pořadů zpravodajských a pořadů publicistických je umožnit divákům učinit si vlastní názor na co nejobjektivněji prezentovaná fakta (u pořadů čistě zpravodajského charakteru, kde by provozovatel vysílání neměl divákům podsouvat žádné hodnotící soudy) na straně*

jedné, a **poslechnout si nezřídka originální a kontroverzní názory a hodnotící soudy v publicistických pořadech** na straně druhé. Jak již Nejvyšší správní soud řekl, úkolem „zpravodajství je „pohotově přinášet věcnou informaci o aktuální události“, přičemž by tato neměla obsahovat jakékoli emotivní výrazy, vulgarismy, slangová či argotická vyjádření, **účelem publicistických sdělení je informace komentovat a hodnotit, své adresáty pak „získávat, přesvědčovat a vybízet“, k čemuž jsou oprávněna využívat obrazných a expresivních vyjádření tak říkajíc dle libosti**“ [rozsudek ze dne 26. 5. 2010, čj. 3 As 6/2010-71, zde ve vztahu k TV Nova , část V.a)].“

Podľa odbornej literatúry, pojem „objektivita“ „môže znamenať protikladné pojmy, ako napríklad presnosť a vyváženosť. **Ak je správa presná, potom nemusí byť vyvážená; a ak je vyvážená (medzi rôznymi konkurenčnými názormi), potom nemusí byť presná.**“ (HEARNS-BRANAMAN, J: Journalism and the Philosophy of Truth. Beyond Objectivity and Balance. Routledge, 2016). Presnosť/pravdivosť na jednej strane a vyváženosť na druhej strane sa teda môžu navzájom za istých okolností aj vylučovať. **Pri nesporných či preukázaných faktoch musí preto byť dôraz na pravdivosti a presnosti, a nie na vyváženosti.** Vyvažovanie preukázaného faktu, alebo faktu, na ktorom je široký odborný konsenzus, by totiž znamenalo skresľovanie reality alebo relativizáciu pravdy, čo by bolo v priamom rozpore s požiadavkou objektivity. **Ak sú však prezentované kontroverzné alebo doposiaľ nepreukázané fakty, vtedy treba klásť dôraz skôr na vyváženosť.**

Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva je potrebné rozlišovať, či je vyjadrenie **skutkovým tvrdením** (tvrdením nejakého faktu), alebo či je **hodnotiacim úsudkom**. Je podstatné, či obsahom vyjadrenia sú empiricky overiteľné fakty, teda konštatovanie určitej objektívnej skutočnosti, alebo či má vyjadrenie charakter hodnotiaceho úsudku, t. j. subjektívneho názoru či postoja.¹ Skutkové tvrdenie (nazývané aj „fakt“) je teda tvrdenie, o ktorom možno jednoznačne povedať, že je pravdivé alebo nepravdivé. Hodnotiaci úsudok (resp. názor, postoj, hodnotenie) je naopak tvrdenie, ktorého pravdivosť sa nedá objektívne preukázať a nemôže sa ani vyžadovať, aby bola pravdivosť hodnotiacich úsudkov preukázaná. **Hodnotiace úsudky preto požívajú vysokú mieru slobody prejavu.**

Z rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva však vyplýva, že aj hodnotiaci úsudok môže byť excesom a nemusí byť chránený slobodou prejavu – a to najmä vtedy, keď hodnotiaci úsudok nemá faktický (skutkový) základ, z ktorého by mohol byť vyvodенý. **Hodnotiaci úsudok však požíva vysokú mieru slobody prejavu, ak reálne existuje faktický (skutkový) základ, z ktorého bol tento hodnotiaci úsudok vyvodенý.** Z rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva však zároveň vyplýva, že **pri uvádzaní názorov či hodnotiacich úsudkov nie je vždy potrebné súčasne výslovne uviesť aj fakty, na ktorých sa hodnotiace úsudky zakladajú.** Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí **Otegi Mondragon v. Španielsko** uviedol, že „**povinnosť uviesť skutočnosti na podporu hodnotiaceho úsudku je menej prísna, ak sú informácie už známe širokej verejnosti**“. V rozhodnutí **Feldek v. Slovensko** Európsky súd pre ľudské práva uviedol: „...Súd zásadne nemôže prijať tvrdenie, že hodnotiaci výrok môže byť za takýto považovaný, len ak je sprevádzaný faktami, na ktorých bol výrok založený... Nevyhnutnosť spojenia medzi hodnotiacim výrokom a faktami na jeho podporu sa môže pohybovať od prípadu k prípadu podľa osobitných okolností. V tejto veci je Súd uspokojený tým, že **hodnotiaci výrok, ktorý urobil sťažovateľ, bol založený na informáciách, ktoré už boli známe širšej verejnosti**...“.

V rámci komparatívnej právnej argumentácie a pre porovnanie možno uviesť aj **štandardy britského mediálneho regulátora Ofcom** (Vysielací kódex Ofcomu), ktoré sa týkajú „**náležitej nestrannosti**“ (due impartiality) **spravodajských a publicistických programov**.² „Náležitá nestrannosť“ (due impartiality), ktorá musí byť podľa Vysielacieho kódexu Ofcomu dodržaná v spravodajských a publicistických programoch, „**neznamená, že každému názoru musí byť venovaný rovnaký časový priestor alebo že každý argument a každý aspekt každého argumentu musí byť zastúpený.**“ Britský regulátor vo svojom

¹ Napr. BARTOŇ, M.: Svoboda projevu: principy, garance, meze. Praha: Nakladatelství Leges s. r. o., 2010, s. 85.

² <https://www.ofcom.org.uk/siteassets/resources/documents/tv-radio-and-on-demand/broadcast-codes/2025/guidance-notes-section-five-17-march-2025.pdf?v=392773>

kódexe uvádza, že prístup k „náležitej nestrannosti“ sa môže líšiť v závislosti od kontextu, povahy témy, typu programu a kanálu, pravdepodobného očakávania divákov atď. Podľa usmernenia 1.41 Vysielacieho kódexu Ofcomu „*Zachovanie náležitej nestrannosti si nevyžaduje aby vysielateľ zaradil každý argument na určitú tému alebo aby v každom prípade poskytol priamo protichodný argument k argumentu prezentovanému v programe.*“ Podľa usmernenia 1.42 Vysielacieho kódexu Ofcomu „*Aby sa zachovala náležitá nestrannosť, nie vždy je potrebné prezentovať opačný názor, ktorý je v rozpore s názormi väčšiny alebo v rozpore s preukázanou skutočnosťou. Či bola alebo nebola zachovaná náležitá nestrannosť, bude tiež závisieť od celého radu ďalších faktorov, ako sú: povaha programu, prezentácia argumentov programu; transparentnosť jeho agendy, publikum, ktorému je určený a očakávania divákov.*“ Odborná literatúra uvádza, že „náležitá nestrannosť“ uplatňovaná vo Veľkej Británii znamená stupeň nestrannosti primeraný danému problému. (McNair, B.: Sociologie žurnalistiky. Praha: Portál, 2004. s. 73)

Pre spravodajské a publicistické programy, ktoré sa zaoberajú záležitosťami **závažných politických** a priemyselných **sporov** a **závažnými záležitosťami súvisiacimi s aktuálnou verejnou politikou** („*matters of major political or industrial controversy and major matters relating to current public policy*“) však Vysielací kódex Ofcomu stanovuje **sprísnené** požiadavky.

* * *

Podávateľ teda namietal, okrem iného, absenciu objektivity spojenú so šírením poloprávd vytrhnutých z kontextu a priamych lží prostredníctvom ideologicky jednostranne orientovaných hostí, pričom s ich prítomnosťou v programe sa nestotožňoval. Jeho námietky sa dotýkali aj výkonu samotného moderátora, keďže z jeho strany malo dôjsť k prezentovaniu vlastných názorov a ku kladeniu sugestívnych otázok.

V kontexte uvedených námietok ohľadne diskutovaných tém a spôsobu, ako o nich bolo diskutované, je potrebné pripomenúť, že poskytovateľ obsahovej služby (vysielateľ) na základe ustanovenia § 16 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. poskytuje obsahovú službu slobodne a nezávisle. Do jej obsahu možno zasahovať iba na základe zákona a v jeho medziach. Vysielateľ si teda vyberá témy svojich programov, spôsob ako ich spracuje (ako o nich bude informovať/diskutovať) a hostí, s ktorými o nich bude diskutovať. Program ako celok však musí byť v súlade so zákonom č. 264/2022 Z. z., konkrétne v posudzovanom prípade s ustanovením § 25 písm. b) tohto zákona.

V prípade programu išlo o obširnu debatu súvisiacu s aktuálnym vývojom rusko-ukrajinského konfliktu na diplomatickom poli, keďže delegácie bojujúcich strán bolo možné dostať k jednému rokovaciemu stolu na neutrálnej tureckej pôde, čo predstavovalo výrazný posun z hľadiska doterajšieho priebehu vojny. V diskusii hostia prezentovali pozície jednotlivých strán a vyslovovali odhady, ako sa bude problematika vyvíjať z hľadiska diplomatických komunikácií, ekonomických opatrení, medzinárodných spojenectiev a zámerov Ruska v boji na Ukrajine. Pozornosť sa uberala i na (v súčasnej dobe) Ruskom obsadené a kontrolované územia patriace oficiálne Ukrajine, a to s dôrazom na Krym, ktorý bol anektovaný už v roku 2014, pričom táto téma sa vyvážene rozoberala tak z ruskej ako aj ukrajinskej perspektívy.

Ústredná téma vychádzala zo skutočnosti, že Rusko vo februári roku 2022 zahájilo z viacerých strán inváziu na ukrajinské územie, ktorá dodnes pretrváva. Bez ohľadu na ruské argumenty k danému aktu, platí všeobecný konsenzus, že ide o hrubé porušenie medzinárodného práva a prejav agresie voči suverénnemu štátu. Európska únia, ktorej súčasťou je aj Slovensko, ostro odsudzuje ruské počínanie a neuznáva násilím vykonané územné zmeny v neprospech Ukrajiny. Je možné konštatovať, že napriek požiadavke na zachovanie neutrality nemožno legitímne očakávať jej absolútne naplnenie v prípade tém, ktoré majú samé o sebe citlivý až kontroverzný charakter.

Skutočnosť, že v rámci spomínaného konfliktu došlo k porušeniu medzinárodného práva, bola hosťami komunikovaná či naznačovaná naprieč celou reláciou. Moderátor vo svojich vyjadreniach poukazoval a signalizoval, že ustupovanie, resp. prípadné vyhovieť ruským územným požiadavkám by bolo porušením medzinárodných dohôd, ktoré by mohlo viesť k podkopávaniu dôvery v takéto dohody do budúcnosti. Vyjadrenia tohto typu považujeme za faktické a korektné.

Konkrétne tvrdenia hostí („hrdý na politiky Európskej únie, nemeckých a francúzskych lídrov“; „koalície ochotných“; „Rusi kradnú deti“; „my, mali by sme sa ospravedlniť Ukrajine“; „Kyjevský Majdan 2014 a masaker v Odese tu sa zveličujú“), ku ktorým smerovali námietky podávateľa, odznali na samý záver relácie, kedy hostia odpovedali na otázky divákov:

Moderátor: „Píše ešte pani Silvia. Myslím si, že náš diplomat Lajčák by svojou múdrosťou a bystrosťou vedel pomôcť k rokovaniam o mieri. Škoda, že ani vaše televízie sa ho nič nepýtajú. Zhodou okolností som mu aj písal, som ho snažil sa pozvať do relácie, ale na dopyt nereagoval. Čo si myslíte o strategickej politike Európskej únie? Je podľa vás v terajšej dobe správna alebo nie? Kto na to bude reagovať stručne?“

Pavol Demeš: „Ja som úplne hrdý na európsku politiku v súčasnosti. Tak ako pred pol rokom som mal pocit, že vajatá EÚ, dneska predovšetkým tá aliancia na osi Kanada, Veľká Británia, Európska únia, najmä Francúzsko a nový nemecký kancelár spolu s jeho ministrom obrany, ukazujú, že to budovanie koalície ochotných a posilnenie európskej identity, posilnenie porozumenia, že to nie je len vojna o Ukrajinu, ale že Vladimir Putin hádže rukavicu celému európskemu spoločenstvu, ukazuje, že Európa za tých pár mesiacov sa veľmi výrazne posunula.“

Moderátor: „Pani Zita nám napísala, ktorá sa rozčuľuje nad tým, že prečo tu dnes diskutujete práve vy štyria. Podľa mňa máte, v niečom sa zhodnete možno, v niečom nie, neviem. Ale tak do relácie sme napríklad pozývali aj pána Chmelára, ale ten svoju účasť zrušil. Takže to len na vysvetlenie pre pani Zitu. Poďme ešte na otázku od pani Jany. Prečo sa mám báť ako občan, pracujúci človek, Ruskej federácie, keď vidím ako Západ upadá? V západných krajinách rastie podiel islamského obyvateľstva, klesá bezpečnosť, rastie kriminalita. Všade, aj v Ruskej federácii, je kapitalizmus. Čo sa zmení pre mňa prípadne, ak tu bude mať vplyv Rusko? To je priamo otázka na vás.“

Magda Vášáryová: „No tak, tá téma... tá téma úpadu západu, tá je... tá je, ja neviem... Myslím si, že od 19 storočia s ňou žijeme, že Západ upadne, Západ upadne, je to... je to proste... stratí vieru a všetko možné. Zatiaľ sa to nestalo, zatiaľ ten Západ sa drží pomerne veľmi dobre a každý do neho chce patriť. Dokonca aj ľudia s moslimským vierovyznaním. Len by som chcela tú pani upozorniť, že ak má niekto obrovskú moslimskú menšinu, tak je to Rusko, tak je to Rusko a máva s tým aj dosť veľké problémy. Takže čo sa môže zmeniť, keď tu bude Rusko? No tak, ja si myslím, že sa potom treba pripraviť a keby som to chcela naozaj vyhrotiť, musí sa pripraviť na to, že naši muži pôjdu do ruskej armády, že niektoré, niektoré rodiny prídu o svoje deti, pretože Rusi kradnú deti, o tom je to jasné a že jednoducho prestaneme ako my Slováci a budeme znovu rusifikovaní. Veď už sme boli. Ja som toho dôkazom. Od tretej triedy základnej školy ruština.“

Moderátor: „Pani Jana sa pýta, že či by sa mala... nemala Ukrajina ospravedlniť za upálených ľudí na Majdane, za čo mohla Ukrajina? Takáto otázka prišla.“

Juraj Kríž: „Tak tie rusko ukrajinské vzťahy boli vždycky komplikované. Netreba si, samozrejme, zakrývať oči pred tým, že ukrajinská spoločnosť má určité problémy s niektorými elementami, ktoré sú dajme tomu radikálnejšie. Len väčšinou sa to veľmi silno zveličuje a používa sa to na ospravedlnenie celej agresie. Samotný Majdan bol ale, podotýkam, reakcia na to, že jednostranne prezident, vtedajší prezident Janukovič, rozhodol o zrušení rokovaní s Európskou úniou. Takže to bolo živelné povstanie Ukrajincov, lebo chceli patriť do Európy.“

Moderátor: „Spojené štáty dostali právo na ťažbu nerastných surovín na Ukrajine. Nemá rovnaké právo aj Európska únia? Píše divák z Bratislavy.“

Ján Kubiš: „Neviem, či ide o právo, ale v každom prípade Európska únia môže rokovať a bude rokovať s Ukrajinou o rekonštrukcii Ukrajine, o pomoci pri znovu postavení, aj hospodársky, Ukrajiny na nohy...”

Moderátor: „A nebude o tom rozhodovať práve Amerika, kto tam pôjde? Keďže majú tam prístup, k tomu nerastnému bohatstvu.“

Ján Kubiš: „Ja si myslím, že to nebude také jednostranné a určite Európska únia ako partner pre Ukrajinu a Ukrajina bude chcieť vstúpiť do Európskej únie, nie do Spojených štátov, hej, tak toto je veľmi kľúčový, kľúčový faktor. Takže ja sa domnievam, že tam ešte bude veľká diskusia o hospodárskej spolupráci. To je súčasťou aj prístupových rokovaní do Európskej únie.“

Moderátor: „Bude si Amerika strážiť, koho pustí?”

Pavol Demeš: „Spojené štáty budú mať čo robiť s Grónskom. Myslím...”

Magda Vášáryová: „Možno by bolo treba ku koncu povedať jednu vec. V 41. roku slovenská armáda napadla Sovietsky zväz a vlastne ukrajinské územie a slovenská armáda došla až do Azovského mora. My sme nikdy sa nedostali k normálnym historickým analýzam a tie teraz len pomaly vznikajú, ktoré vlastne by nám ozrejmili, čo slovenská armáda na ukrajinskom území urobila. Vieme len, že nejaké dediny sme vypálili, ale ja čakám na to, že ešte kým tu budem, že sa dozviem vlastne, že nielenže my nemáme, prosté že pohrdame Ukrajincami, alebo máme pocit, že nie sú dosť statoční, ale my by sme sa mali Ukrajincom ospravedlniť, lebo my sme ich už raz okupovali.“

K daným vyjadreniam je potrebné zdôrazniť tú skutočnosť, že neodzneli v rámci vopred pripravených diskutovaných tematických okruhov, ale v rámci otázok od poslucháčov. Išlo o krátku časť relácie v jej závere, odpovede boli stručné, neboli ďalej rozvídzané, resp. hlbšie analyzované. V danom kontexte preto konštatujeme, že intenzita ani rozsah daných vyjadrení nevyžadovala zo strany moderátora korigovanie, či upresňovanie.

Z hľadiska diskusie ako celku sme toho názoru, že bola korektná a vecná, zo strany moderátora sme mohli badať aktívny prístup k debate, ktorý v sebe zahrňoval aj doplňujúce otázky resp. doplňujúce poznámky, pričom sme nepostrehli tvrdenia klamlivého či zavádzajúceho charakteru. Relácia bola usmerňovaná takým spôsobom, že bola pre diváka plynulá a nevybočovala z diskutovaných tém a ako celok bola podľa nášho názoru objektívna a nestranná.

V rámci programu *Pozrime sa na to* sme nezaznamenali nedostatky, ktoré by zakladali podozrenie pre možné porušenie ustanovenia § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.

* * *

ZÁVER:

Na základe uvedeného sa nazdávame, že vysielateľ odvysielaním programu *Pozrime sa na to* dňa 16. 5. 2025 na programovej službe TA3 v čase o cca 19:50 hod. **neporušil ustanovenie § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.**

Podnet na preverenie navrhujeme posúdiť ako **neopodstatnený**.

Prepis/popis monitorovaného vysielania k Správe o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z. (podnet na preverenie č. 0106/SO/2025)

Monitorované vysielanie: *Pozrime sa na to*

Deň vysielania: 16. 5. 2025

Čas vysielania: 19:50 hod.

Vysielanie bolo monitorované zo záznamu vysielateľa.

časový kód záznamu o cca:

19:50:00 začiatok monitorovaného záznamu

- zvukovo – obrazový predel

19:50:05 začiatok programu *Pozrime sa na to*

Moderátor: „*Pozrime sa na to, milí diváci. Rusi chcú naspäť Krym a všetky dobyté územia. Kyjev však územné nároky Moskvy odmieta a žiada bezpečnostné záruky. Chce Vladimir Putin skutočne rokovať o mieri alebo hrá takticky o čas? Komu prospieva predlžovanie konfliktu? Diskutovať o tom budú: prezident Putin a prezident Zelenský majú diametrálne odlišné predstavy o tom, pardon, o čom majú byť rokovania a o ich hlavnom výsledku, kedy a čím sa má ukončiť vojna Ruska proti Ukrajine, hovorí poradca prezidenta Slovenskej republiky, bývalý minister zahraničných vecí Ján Kubiš. Dobrý večer, vitajte.*”

Ján Kubiš, poradca prezidenta a bývalý minister zahraničných vecí: „*Dobrý večer.*”

Moderátor: „*Pokiaľ venujeme veľkú časť času sankciám, o ktorých nevieme, či sa budú realizovať, nezostáva nám čas na analyzovanie reality vojny v Ukrajine. Je to dôležité nielen pre samotnú Ukrajinu, ale aj pre budúcnosť Slovenskej republiky. Myslí si bývalá diplomatka Magda Vášáryová. Dobrý večer, vitajte.*”

Magda Vášáryová, bývalá diplomatka: „*Ďakujem za pozvanie.*”

Moderátor: „*Ukrajina sa nateraz odmieta vzdať svojich území, ktoré okupuje Rusko. Pardon, dobyté územia nie je pre Rusko cieľ, ale prostriedok na ovládnutie Ukrajiny, hoci Krym hraje v ruskej národnej mytológii dôležitú úlohu. V tejto vojne nejde primárne o územia, ale o kontrolu vlády v Kyjeve. Tvrdí historik a publicista Juraj Kríž. Dobrý večer.*”

Juraj Kríž, historik a publicista: „*Dobrý večer.*”

Moderátor: „*Prepáčte za ten úvodný zmätok. Ukrajina sa nateraz odmieta vzdať svojich území, ktoré okupuje Rusko. Vladimir Putin hrubo porušil medzinárodné právo. Príživkuje bývalý minister zahraničných vecí a publicista Pavol Demeš. Dobrý večer, vitajte.*”

Pavol Demeš, bývalý minister zahraničných vecí a publicista: „*Ďakujem za pozvanie.*”

Moderátor: „*Milí diváci a vy viete, že do dnešnej diskusie sa môžete zapojiť aj vy, a to tak, že nám pošlete svoju stručnú otázku na známu emailovú adresu pozrimesanato@ta3.com. Poďme diskutovať.*”

- zvukovo – obrazový predel v rámci relácie

Moderátor: „*Tak, pán Kubiš, vy vo svojom citáte tvrdíte, že prezident Putin a prezident Zelenský majú diametrálne odlišné predstavy. Ako to myslíte? Vysvetlite to našim divákom.*”

Ján Kubiš: „*No tak, pozrite sa, stačia len tie výroky, a vlastne stačí už ten akt agresie Ruskej federácie, pokiaľ ide o Ukrajinu. Stačí skutočnosť, že Ruská federácia porušila týmto aktom mnohé princípy medzinárodného práva, suverenity, územnú celistvosť a možnosť štátu sa suverénne rozhodovať o svojich bezpečnostných záväzkoch a aranžmá, a prakticky dnes ovláda určitú časť územia Ukrajiny, ktoré ovláda silou. Toto je ich pozícia a nechcem hovoriť, akým spôsobom to zdôvodňuje, ale stačí sa pozrieť len na tie výroky, ktoré odoznali aj počas nedávnych udalostí na Červenom námestí, kde bolo mnohé, boli mnohé prejavy a odoznali, že vlastne to, čo sa deje na Ukrajine, to je pokračovanie vojny*”

s fašizmom a podobne. No a ukrajinská strana logicky trvá na dodržiavaní medzinárodného práva, na dodržiavanie svojej územnej celistvosti, suverenity, a tak to chce pokračovať a, samozrejme, nie je pripravená na to, aby jej niekto vnútil svoju vôľu silou, či už priamo alebo nepriamo, či už aj nejakými rokovaniaми. Čiže to sú diametrálne rozdielne názory a pokiaľ ide o taktické otázky, to je tiež rozdielne. Ukrajina by chcela najprv zastaviť paľbu a dohodnúť sa na zastavení paľby a potom hľadať nejaké politické riešenie, nejaké rokovania, kdežto Ruská federácia tieto dve otázky v zásade spája práve (nezrozumiteľné).“

Moderátor: „No dobre, ale zo strany Vladimíra Putina išla ponuka na tie priame rokovania. Keď prezident Zelenský požiadal alebo dal tú ponuku na priame rokovanie s ním, tak Vladimír Putin to odmietol. Čiže ako si to máme vysvetliť?“

Ján Kubiš: „No počkajte, priame rokovania neboli odmietnuté. Nakoniec delegácie sa zúčastnili rokovania práve dnes a sa aj na niektorých veciach dohodli, vrátane na tom, že budú pokračovať takéto rokovania. Takže nedá sa povedať, že by tam došlo k odmietnutiu. K čomu nedošlo, je stretnutie na vrcholnej úrovni, ale svojím spôsobom mňa to až natoľko neprekvapuje, pretože takéto stretnutie sa musí pripraviť. Pokiaľ nebude...“

Moderátor: „A to tak býva?“

Ján Kubiš: „No, takto...“

Moderátor: „Že nemôže to byť hneď, keď ide o tak zložitú a vážnu situáciu?“

Ján Kubiš: „Pozrite. Práve keď ide o tak zložitú a vážnu situáciu, tak je to obrovské riziko. Stačí sa pozrieť, ako dopadlo stretnutie pána prezidenta Zelenského s pánom prezidentom Trumpom a viceprezidentom JD Vanceom.“

Moderátor: „Dobre.“

Ján Kubiš: „To vám hovorí o tom, ako dopadne nepripravené stretnutie na vysokej úrovni.“

Moderátor: „Ostaneme pri tej mojej otázke, pri tomto. Pani Vášáryová, váš názor?“

Magda Vášáryová: „Tu nejde len o to, že pán, teda vládca Kremľa, pán Putin, a teda autoritatívny vládca Ruskej federácie, ktorý rozhoduje vlastne o všetkom. Ide nielen o to, že si nárokoval napríklad v Istanbule v územia, ale on si nárokoval aj tie, ktoré ešte nedobyl. To znamená on si, on, tam je ten argument, že oni už to majú v ústave, že tieto Luhanská, Donecká, Záporožská oblasť, tieto tri oblasti vlastne už majú v ústave, takže vy nám ich musíte dať. Nedá sa nič robiť. Mne to pripadá...Takto, pre mňa ako sociologičku a bývalú diplomatku, je to zaujímavé pozorovať, pretože začína sa hrať aj šach. Ešte stále nie je rozhodnutie, kto má biele figúrky a kto má čierne figúrky. Ešte sa vlastne bojuje aj o to, komu prisúdia tie čierne figúrky a ešte nevieme, ešte nebol urobený ani prvý ťah. To znamená, ani najväčší odborníci na šach nevedia predpokladať, kto by prípadne mohol byť tým víťazom tohto šachového turnaja. A my všetci stojíme okolo a pozeráme sa. Niektorí pozerajú sa a vedia hrať šachy, a niektorí sa pozerajú, a šach ešte nikdy v živote nehrali a už vôbec nie s medzinárodnými súpermi. Takže uvidíme, ako dopadneme.“

Moderátor: „No, ale my tu máme skvelého analytika, v podstate ktorý sa dosť často vyjadruje aj v našom vysielaní. Čiže, ako vy to vlastne vidíte momentálne tie rokovania v Istanbule?“

Juraj Kríž: „Tak ja si myslím, aj na základe tejto otázky čo ste nám dali, keď sme išli do vysielania, tak v zásade sa ukazuje po troch mesiacoch toho, že americká strana urobila maximálne ústupky, vyvinula iniciatívu, vzhľadom na to, že prezident Trump a prezident Putin, je tam aj nejaká osobná chémia a Trump jednoducho na medzinárodné vzťahy hľadí trochu inou optikou ako jeho predchodcovia a snažili sa nejakým spôsobom to celé urýchliť, ukončiť, respektíve prinútiť jednu aj druhú stranu k dohode, ukrajinská strana vzhľadom na to, že je viac závislá od podpory Američanov a od podpory Západu sa snažila vždy prispôbiť alebo vždy pristúpiť na americké požiadavky. Na druhej strane ruská strana, a to teraz už môžeme povedať, od toho februára, keď boli prvé stretnutia Američanov a Rusov v Rijáde, ak sa nemýlim, tak len naťahuje čas. Prezident Putin ťahá prezidenta Trumpa za nos. Je to zaujímavé, lebo Trump väčšinou nemá trpezlivosť ani temperament, keď niekto takýmto spôsobom s ním zaobchádza. Zdá sa, že prezidentovi Putinovi to ešte stále toleruje, ale ukazuje sa, odvtedy sa vlastne nič nevyriešilo. Dokonca bol návrh na bezpodmienečné prímerie 30 dňové. Okamžite si ruská strana začala klásť podmienky. Teraz zase sa ukázalo, keď bol pohreb Svätého Otca, že vzhľadom na to, že Trump bol obkolesený európskymi lídrami, hlavne Starmerom, Macronom a Zelenským, tak zase zmenil názor a teda začal ako keby spoločnú iniciatívu už vyvíjať s európskymi partnermi, čo podľa mňa

už malo byť od začiatku, tak sa to malo robiť. No, ale zase Trump je tým, že je taký, že vždycky si myslí to, čo naposledy počul v oválnej pracovni, tak medzičasom asi niekto iný s ním rozprával. A v tejto chvíli zase zmenil postoj a zase už tá jednota Američanov a Európanov je iná a zdá sa, že sa to celé natáhuje. Ale, ako vidíme, výsledky nie sú žiadne, aj keď je svetielko na konci tunela v tom zmysle, že žiaľ, som veľmi skeptický, že sa vojna v dohľadnej dobe ukončí alebo bude nejaké prímerie, ale aspoň sa tie strany rozprávajú navzájom, a minimálne dôjde, myslím, k najväčšej výmene zajatcov, aká bola od vypuknutia vojny. Aj to je pozitívny posun, lebo jak hovoril Winston Churchill, ktorého dnes na Slovensku niektorí vysokopostavení činitelia očierňujú alebo skresľujú jeho historický odkaz, tak lepšie je rokovať ako bojovať. Čiže, je dobré, že si tie dve strany navnímajú do ďalekej budúcnosti, keď reálne bude nejaká príležitosť ukončiť vojnu.“

Moderátor: „Pán Demeš, ale niektorí vlastne hovoria o tom, že tá ponuka zo strany Vladimíra Putina, že na tie priame rokovania, že je to fraška. Je to fraška, alebo je to nejaká hra opäť natáhať prosté čas, aby došlo možno k nejakému preskupeniu prosté síl a týchto záležitostí?“

Pavol Demeš: „Tieto ostatné dva týždne ukázali veľkú dynamiku vo vývoji konfliktu na Ukrajine a zvýšený tlak jednak zo strany Spojených štátov, zo strany Európanov a Ukrajinci, sa ukazuje, že majú veľmi kvalitnú diplomaciu a veľmi starostlivo popremýšľali aj tú ponuku, ktorú Vladimír Putin prekvapivo, kedy o polnoci oznámil, že je pripravený na bezpodmienečné, celosvetové spoločenstvo si vydýchlo, okolo 200 novinárov prišlo do Ankary, prezident Zelenský povedal, budem tam, budem hovoriť len s tebou a označil, napokon, Ukrajinci boli skeptickí od začiatku...“

Moderátor: „No, tak prepáčte, ale tak, všetci asi očakávali, že tam príde Vladimír Putin.“

Pavol Demeš: „Všetci, však tá ponuka bola tak veľkorysá...“

Moderátor: „Ale počkajte. Ale vy ste asi nepredpokladali, že tam príde?“

Pavol Demeš: „Pán Kubiš nepredpokladal...“

Ján Kubiš: „Príliš nie, pretože sledujem si aj ukrajinskú stranu, aj ruskú, aj medzinárodné rôzne miesta a musím povedať, že teda nepredpokladal som, že dôjde k stretnutiu na najvyššej úrovni. Skôr som dúfal, že napriek takému trošku ochladnutiu zo strany pána prezidenta Trumpa, že naopak ostane ďalej angažovaný, pretože som chcel veriť, že pokiaľ by sa on vložil do takéhoto stretnutia, tak by možno tieto dve strany prijali stretnutie na najvyššej úrovni, ale...“

Moderátor: „No tak, možno, viete, pán Kubiš, už nemusí tlačiť, lebo už má dohodu o nerastných surovinách podpísanú...“

Ján Kubiš: „Môže mať aj iné dohody, ktoré by mohli byť takisto veľmi výhodné aj s Ruskou federáciou.“

Moderátor: „Áno, môžete pokračovať.“

Pavol Demeš: „Len tu ide o to, že Donald Trump v tomto čase bol len za rohom a on sa núkal, že v prípade, že by sa stretli prezidenti Ruska a Ukrajiny, keďže on bol na svojom turné na Blízkom východe, že však aj on by sa tam zastavil. A práve preto aj Marco Rubio, minister zahraničných vecí, tiež bol v Antalyi na stretnutí ministrov Severoatlantickej aliancie. Čiže americký prezident, americký minister zahraničia kúsok od Istanbulu, kde sa to stretnutie malo, navodzovalo atmosféru, že však to môže byť historický zlom, že sa stretnú po tri a pol roka, ukončia. No len Vladimír Putin zostavil tú delegáciu tak, že do nej dokonca nedal ani svojho ministra zahraničných vecí, ale bývalého ministra kultúry Medinského...“

Moderátor: „No dobre, tak ale ten bol hlavný vyjednávač. Aj je od roku 2022, tuším?“

Pavol Demeš: „No áno, ale na toto...“

Moderátor: „Aj teraz je, nie, hlavný vyjednávač?“

Juraj Kríž: „Je hlavný vyjednávač delegácie.“

Pavol Demeš: „Len Volodymyr Zelenský povedal, že táto delegácia, označil ju slovom, že to je atrapa. To, samozrejme, vytočilo Kreml. Začali zase ako na adresu Zelenského. Takže skrátka dneska sa to stretnutie uskutočnilo, trvalo dve hodiny. Pozitívny výsledok je ten, že tisíc ľudí, tisíc tých väzňov...“

Moderátor: „Zajatcov.“

Pavol Demeš: „...si vymenia a dva ďalšie body, ktoré boli zo strany Ukrajiny očakávané, že príprava stretnutia na najvyššej úrovni a zastavenie bojov. A v tomto prípade si myslím Rusko ťahá celosvetovo za kratší koniec, že keď nepreukázalo ani špetku vôle, že by prestalo atakovať, bombardovať Ukrajinu a vytvoril...“

Moderátor: „A prečo nechce, pán Demeš?“

Pavol Demeš: „No z tohoto vyplýva, že oni zatiaľ tú vojnu ešte chcú ťahať ďalej. A si myslím, ten hlavný dôvod je ten, že Rusko neprehodnotila ten pôvodný zámer, prečo na Ukrajinu šli. Oni označili, že Ukrajinci nie sú samostatný národ, že Ukrajina ako územie patrí v zásade im. Tuto nedošlo k posunu a tie teritoriálne nároky...”

Moderátor: „Budeme o tom rozprávať, budeme ešte o tom rozprávať. Čiže prečo vlastne nie je Rusko ochotné pristúpiť na to tridsaťdňové prímerie, aby sa nebojovalo?”

Juraj Kríž: „Ak si všimneme to, čo hovoril pán Demeš, tak jednoducho oni stále, aj vo vyjadreniach prezidenta Putina alebo aj ministra zahraničných vecí hovoria, že ak sa neodstránia fundamentálne príčiny vzniku konfliktu, ale to, keď si dekodujeme, tak to je to zmena vlády v Kyjeve a ruská kontrola nad celou Ukrajinou. Takto jednoducho vidia oni medzinárodné vzťahy, medzinárodný poriadok a takáto je ich dlhodobá predstava s tým, že predpokladajú, že ak by prestali bojovať, tak je to ich nevýhoda, lebo boja sa, že druhá strana začne zbíjať, čo zase druhá strana, samozrejme, takisto predpokladá, že ak by bolo aj nejaké prímerie, tak je to len, žiaľ, obdobie nejakého prezbrojenia a reorganizácie jednotiek a pokračovania v boji.”

Moderátor: „Pani Vášáryová a potom pán Kubiš.”

Magda Vášáryová: „No dokonca hovoria o tom, že korene tohto problému, ktorý má Ruská federácia na Ukrajine, to je niečo ešte iného ako základy, hej, ale dnes si treba všimnúť aj to, že síce došlo k tomu stretnutiu v ruskej a ukrajinskej delegácii, ale museli Američania, museli odísť z tadiaľ. Bolo to proste bez tých ďalších strán.”

Moderátor: „Prečo museli odísť?”

Pavol Demeš: „Turci boli...”

Magda Vášáryová: „Turci...”

Moderátor: „A prečo odtiaľ Američania museli odísť? Ako to vy čítate?”

Magda Vášáryová: „No nechcú, nechcú. Chcú, predsa len si myslia, že tí Ukrajinci budú slabší a že tými svojimi nárokmi. Je všeobecne známe, že ruská diplomacia sa zakladá na tom, že do poslednej chvíle máte tie najmaximálnejšie, teda maximálne požiadavky a neustúpíte ani krok z nich. To sa predsa vie. Či to vedia Američania, to, nový, teda to nevieme, ale toto je o Rusoch známe, že oni nikdy neodstúpia, nikdy žiaden kompromis nepripúšťajú až do posledného okamžiku a s tým musíme počítať.”

Moderátor: „Pán Kubiš, keď tí Američania museli odísť z toho rokovania, vy to ako vidíte? Že čo je za tým, že...?”

Ján Kubiš: „No, Spojené štáty boli zaangažované v prípravných rokovaniach, oni sa stretli s jednou delegáciou, s druhou delegáciou a aj s tureckými predstaviteľmi a ostali a boli konzultácie pred stretnutiami, pred rokovaniami, minimálne s ukrajinskou stranou. Takže ostali angažovaní a chcú ostať angažovaní aj do budúcnosti. A to stretnutie dvoch delegácií bolo za prítomnosti tureckej strany. Niečo obdobného bolo aj pri rokovaniach v Saudskej Arábii, kde sedeli predstavitelia Saudskej Arábie a dve strany, takže toto nie je nič mimoriadneho a domnievam sa, že aj do budúcnosti budeme vidieť angažovanosť aspoň do nejakej doby. Budeme vidieť záujem Spojených štátov a angažovaný prístup a ja dúfam, že tento prístup ostane angažovaný. Už jako sa bude prejavovať, to je už druhá vec. Chcem ale povedať, že nielen tá výmena, dohoda o výmene tisíc zajatcov z jednej strany, z druhej strany, to sa dá brať ako pozitívny faktor. Pozitívny faktor je už aj to, že po dlhej dobe, po niekoľkých rokoch, keď sa nehovorilo, keď sa nerokovalo, sa našla dobrá politická vôľa, už možno aj pod tlakom, aj pod tlakom spojencov Ukrajiny na Ruskú federáciu a svojím spôsobom aj pod tlakom Spojených štátov, ktoré vyjadrovali čoraz väčšiu nervozitu a znepokojenie tým, že Ruská federácia ako keby nerefletovala tu nutnosť nejako rokovať, tak teraz došlo k rokovaniam. A došlo aj k dohode, že bude ďalšie kolo rokovania. A tretí prvok, ktorý pre mňa bol celkom zaujímavý, i keď opäť nie som príliš veľkým optimistom, aký bude výsledok, je, že sa strany dohodli, že nabudúce, keď sa stretnú, tak si predložia svoje predstavy o tom, ako má vyzeráť zastavenie paľby, aké budú podmienky pre zastavenie paľby. Iste, predpokladám, že tie podmienky budú opäť diametrálne odlišné na jednej, aj na druhej strane...”

Magda Vášáryová: „Maximálne.”

Ján Kubiš: „...ale čo to znamená, zastavenie paľby je na stole. Doteraz bolo odmietané ako také. Ruská federácia sa v zásade neangažovala. Dnes to vyzerá tak, že budú pripravení diskutovať. Bude to zrejme ťažká diskusia, ale budú pripravení diskutovať otázky zastavenia paľby.”

Moderátor: „Čo to teda môže znamenať?”

Juraj Kríž: „No, je to dobré, ako som už hovoril, že je dôležité, že sa, že minimálne začali komunikovať. To je možno jeden z prínosov, aj keď...”

Moderátor: „Nemyslím to. Akože zastavenie paľby, o čom hovoril pán Kubiš.”

Juraj Kríž: „Áno.”

Moderátor: „Takto.”

Juraj Kríž: „No, tým pádom strany si ako keby vymieňajú svoje názory, svoje predstavy a východiská, akým spôsobom ten konflikt ukončiť. Podľa mňa zatiaľ to je nereálne z toho dôvodu, že vedenie, a hlavne teda prezident Putin, má stále také predstavy, ktoré sú nerealizovateľné. Ale ja chcem ešte povedať jednu dôležitú vec, že dlho sa tu hovorilo aj na Slovensku, aj celosvetová debata bola, že keby len sa rokovalo a keby len sa Rusom ponúkol nejaký veľmi výhodný kompromis, tak možno že pristúpia na to. A niečo podobné bolo na stole. Putin má veľmi priaznivo naklonenú americkú administratívu, Spojené štáty hlasovali s Ruskom v OSN, spolu s Nikaraguou, Severnou Kóreou. Proste krém na krém štáty sveta. Zároveň im ponúkali pred asi pred dvoma týždňami, že Spojené štáty by oficiálne uznali, že Krym nie je sporné územie, ale že patrí Ruskej federácii. De facto by uznali, že dobyté územia v Donbase patria, teraz sú už okupované Ruskou federáciou...”

Moderátor: „Prepáčte, tu vás ale zastavím. Ja, samozrejme, beriem, že to mala byť aj jedna z našich okruhov ešte ďalších, o ktorých budeme rozprávať. No, ale na druhej strane sú tu rôzne medzinárodné dohody. Veď ale to je precedens potom, nie, že tak na niečom sa akože spoločenstvo nejakým spôsobom dohodne, hej, že, lebo v podstate, keď sa rozdeľoval Sovietsky zväz v roku 91, tak v podstate tam bola aj nejaká dohoda, potom aj Budapeštianske memorandum z roku 94, kedy vlastne Ukrajina sa musela vzdať svojho jadrového arzenálu a v podstate išlo o tretí najsilnejší arzenál. Čiže oni sa vlastne vzdali s tým, že Amerika a tuším Veľká Británia dostali od nich garancie...”

Juraj Kríž: „Aj od Ruska.”

Moderátor: „Aj od Ruska, tak, samozrejme. No a teraz vlastne Rusko zaútočilo a...”

Juraj Kríž: „Porušilo viaceré, nielen Budapeštianske memorandum.”

Moderátor: „A nič neplatí, tak som to myslel. A nič neplatí.”

Juraj Kríž: „Je to veľmi nebezpečný precedens, ale pre prezidenta Putina už lepšia, podľa mňa, ponuka nepríde. On jednoducho už lepšiu ponuku nedostane, ale napriek tomu si to vyhodnotil tak, že stále môže hrať o čas, stále pokiaľ dôjde k nejakej zmene situácie na bojisku, tak jednoducho chce ísť ďalej. Čiže preto som aj ja veľmi skeptický, pretože už takúto dobrú ponuku asi od americkej administratívy nedostane.”

Moderátor: „Dobre.”

Magda Vášáryová: „Ale tá zmena. Prepáč, len v krátkosti. Tá zmena možno teraz nastáva, pretože podľa posledných správ Rusi na celom úseku frontu začali takzvanú jarnú ofenzívu. To uvidíme.”

Pavol Demeš: „Tu sa ukazuje, že tá téza o tom, že Rusko bez tlaku neprestane nivočiť Ukrajinu a neprestane pokračovať v dobytí, kompletnom dobytí Ukrajiny. A teraz tým, že Spojené štáty a Európska únia sa navzájom začínajú teraz podporovať v tom, že tlak, že je to už neúnosná táto situácia a pristupuje k tomu ešte zaujímavý faktor, a to je pápež nový, ktorý na rozdiel od predchádzajúceho pápeža veľmi jasným spôsobom pomenoval príčinu, že toto je imperiálna vojna Ruska, ktoré sa snaží dobyť Ukrajinu. Preňho je to neakceptovateľné. Takúto jasnú reč od lídra cirkvi, ktorá má 1.4 milióna a teraz na inauguračnú jeho omšu príde... 1.4.”

Magda Vášáryová: „Miliardy.”

Pavol Demeš: „Miliardy.”

Magda Vášáryová: „Áno.”

Pavol Demeš: „Že teraz, že príde aj JD Vance, viceprezident, aj minister zahraničných vecí Rubio túto nedeľu, ktorí sú katolíci. Skrátka, Rusko sa dostáva pod tak veľký tlak celosvetového spoločenstva, že je len veľmi ťažké si predstaviť, že Vladimir Putin nebude vynútený nejaké kroky robiť. A dneska Volodymyr Zelenský v Tirane, kde sa zišlo európske politické spoločenstvo, bol jedným z hlavných predstaviteľov tej 47 člennej skupiny lídrov, kedy spolu aj on, aj ďalší lídri tých veľkých európskych krajín znovu oslovujú amerického prezidenta, ktorý teraz veľmi presne má možnosť vidieť, ako je to vyjednávať s Ruskom a do akej miery sa dá spoľahnúť na to, čo Rusko jeden týždeň povie a druhý týždeň poruší.”

Moderátor: „No a keď ste spomínali, že Spojené štáty spolupracujú s Európou, tak Európska únia budúci týždeň rozhodne o ďalšom balíku sankcií voči Rusku.”

Magda Vášáryová: „V utorok.“

Moderátor: „Tak. A zaznievajú tu aj vyhrážky zo strany Spojených štátov amerických o ďalších sankciách. 500 percentné clá pre tých, ktorí odoberajú ropu z Ruska. To sú tie tieňové flotily, tankery, ktoré sú na mori, prevádzajú z jednej lode na druhú tú ropu a potom idú do inej krajiny. Proste sú pod rôznymi vlajkami a tak. Plus Spojené štáty americké avizujú, že pridajú ďalší na zoznam ďalších ľudí, firmy, sú tam aj ruské banky. Taktiež sa spomínajú aj čínske firmy, ktoré dovážajú alebo dodávajú technológie, komponenty do Ruska. Čiže toto vy vidíte ako reálne? Že toto naozaj by Donald Trump akože urobil? Pôjdeme na striedačku.“

Ján Kubiš: „Začnime s tými sankciami, ktoré prichádzajú z Európskej únie. To je balík, ktorý sa predrokoval už pred tým, než sa stretli lídri významných európskych štátov s pánom prezidentom Zelenským v Kyjeve, kde hovorili o ďaleko silnejších nutnostiach, ďaleko silnejších sankciách. A tento balík, áno, sú to sankcie, ale pokiaľ tomu rozumiem, to nebude mať nejaký významný dopad, hej. A diskusie v Spojených štátoch sú zaujímavejšie, ale opäť sekundárne sankcie tohoto typu, to znamená, keď vy budete odoberať ruskú ropu a plyn, uvalím na vás, ja neviem, super, super clá. Dobré, Slovenská republika môže povedať, že pre nás by to bolo zničujúce, ale uvedomme si, že to je dvojsečná zbraň. Cieľom je taký štát, ako je Čína, povedzme India, povedzme niektoré ďalšie krajiny, ktoré odoberajú produkty najmä hydrokarbóny z Ruskej federácie. Čo by to ale znamenalo? To by dodalo ďalšie obrovské poleno do ohňa určitej konfrontácie medzi Spojenými štátmi a Čínou a niektorými a mnohými ďalšími štátmi. A čo by to mohlo znamenať strategicky? Zosilnenie spolupráce Číny a Ruskej federácie, spojenectva. A obdobne mnohých ďalších krajín, ktoré by neboli pripravené sa tohto vzdať a jednoducho, vzhľadom na svoje záujmy, alebo aj geopolitickú pozíciu, jednoducho by mali veľmi ťažkú situáciu. Takže ja som veľmi zvedavý, ako táto diskusia o sekundárnych sankciách, ktoré by dopadli na mnohé krajiny, ktoré odoberajú tovary z Ruskej federácie, ako nakoniec dopadne.“

Magda Vášáryová: „No, ale pán kolega, ja by som mala otázku, vieme my vôbec nejaké výsledky Si Ťin-pchingovej návštevy, štvordňovej návštevy v Moskve?“

Ján Kubiš: „No, konkrétne ja nie, ale môžem povedať, že to bola veľmi významná oficiálna návšteva a len potvrdila rastúcu nielen spoluprácu, ale spojenectvo, prepájanie týchto dvoch štátov. Preto som spomenul sekundárne sankcie, ktoré by dopadli na Čínu, by mohli mať jeden z dopadov práve že bude rásť spojenectvo Ruskej federácie a Číny, čo je zásadná reorganizácia systému medzinárodných vzťahov.“

Moderátor: „Pán Demeš.“

Pavol Demeš: „To, že Si Ťin-pching sedel celý čas pri Vladimírovi Putinovi počas osláv 80. výročia konca druhej svetovej vojny a povedal v zásade tézu, že treba odstrániť príčiny, korene toho konfliktu, skrátka on zopakoval ruský naratív. Toto ukazuje, že Čína si je teraz veľmi dobre vedomá svojej sily, pretože buduje jednak vzťah k Rusku, ktorý je...môže čerpať z tých sankcií, ale na druhej strane, čo sa udialo za posledný týždeň v tej colnej vojne medzi Spojenými štátmi a Čínou, došlo k zásadnému zvratu. Stretli sa vo Švajčiarsku, potom niekde v Ázii, kde mali rokovanie a to 124, či koľko percentné clá, ktoré Donald Trump hovoril, to už zrazili teraz na nejakých 30 a 10 alebo podobne. Skrátka s tými clami sa...čiže Spojené štáty hľadajú východisko aj z toho, čo Donald Trump spustil s touto colnou revolúciou, pretože Čína je aj pre Spojené štáty, aj pre Rusko veľmi dôležitý hráč a Rusko v tomto prípade, si myslím, môže veľmi doplatiť, pokiaľ príliš tú hru skomplikujú, že majú pocit, že oni majú karty, ktoré oni kontrolujú, či už čínsku alebo americkú politiku, a budú benefitovať z toho. Si myslím, že už tých hráčov, vrátane európskej jednoty budovanej ohľadne vzťahu k Číne a po nástupe nemeckého kancelára, ktorý ukázal obrovskú empatiu aj voči tomu, ako postupuje Veľká Británia a Francúzsko. Dáva sa, Nemecko ide reorganizovať svoj priemysel, zbrojenie. Skrátka Európa sa zásadným spôsobom mení a toto si ruská strana musí jednoducho vyhodnotiť.“

Moderátor: „No, dobre, ale tak myslíte si, že Donald Trump má alebo inak, takto to poviem, lebo som chcel použiť nesprávne slovo, neslušné. Že si trúfa toto urobiť Vladimírovi Putinovi a proste uvaliť takéto sankcie na Rusko?“

Pavol Demeš: „Ja si myslím, len krátka poznámka, Donald Trump teraz po tomto nie príliš veľkom úspechu, čo sa udial dneska v Istanbule, povedal, že bez toho, aby on nerokoval s Vladimírom Putinom, nič sa nepohne. Donald Trump potrebuje mať ten pocit, že tú hru celú kontroluje on a teraz v zásade čo potvrdil, keď dával na Air Force One interview novinárom, že pozrite sa, všetci rokujú, ale nevedia to

s tým Putinom, musím do toho vstúpiť ja. To znamená, že sa bude teraz pripravovať schôdzka medzi Trumpom a Putinom, od ktorej sa môže potom odvinúť ďalšie. Dokedy sa títo dvaja nestretnú, nevidím nijakú možnosť zásadného zlomu.“

Magda Vášáryová: „Len, aké budú mať podklady pre Trumpa americká strana? Pretože pokiaľ to bude rozhodujúcim človekom, ktorý to bude pripravovať pán Witkoff, to bude veľmi zlé. Viete predsa, že dokonca vypukla teraz tá kauza, že pán Witkoff má ruskú agentku ako prekladateľku, čo je teda neuveriteľné v diplomatickej praxi, pán kolega. To sme ešte tuším nezažili.“

Ján Kubiš: „My sme to nezažili, povedzme takto.“

Pavol Demeš: „Ale 33 diplomatov sme vyhostili z Bratislavy...z ambasády.“

Magda Vášáryová: „To áno, to hej.“

Moderátor: „Pán Kríž.“

Juraj Kríž: „Ja len k tým sankciám. Ja si takisto myslím, po prvé je pravda to, že už po anexii Krymu, keď zaviedla Európska únia sankcie veľmi pomaly a veľmi, a Spojené štáty, a veľmi málo efektívne, tak sa Rusko na to pripravilo a spolu s Čínou začali budovať spoločný platobný systém, fosílna palivá vystavali, ruské poľnohospodárstvo sa úplne odstrihlo od európskych štátov. Zatiaľ čo my sme vtedy si mysleli, že to je len nejaké prechodné, tá anexia Krymu, tak Rusi sa veľmi dobre na to pripravili a dnes Rusko naozaj bude stáť o nejaké obdobie, to už je Putinovi jedno. Buď bude jedného dňa pragmatickým partnerom Európy a Spojených štátov, alebo bude vazalom Číny. Ale pravda je taká, že ja si nemyslím, aj na základe toho, čo tu bolo povedané, že by teraz nejaké závažné sankcie, ktoré by zaviedol Trump, podľa mňa si to neželá aj vo svetle tej nešťastnej obchodnej vojny, kde rozkýval vzťahy s Čínou a musel sa pomerne ponížujúco stiahnuť, že by teraz zavádzal nejaké nové kolo sankcií. Chcem ale povedať dôležitú vec, že už teraz sú v platnosti sankcie, ktoré reálne škodia ruskej ekonomike a to sú predovšetkým sankcie amerického ministerstva financií na všetky bankové inštitúcie po celom svete, ktoré obchodujú s ruskými, s niektorými ruskými subjektmi. A tie reálne škodia ruskej ekonomike. Neznamená to tak, ako niektorí to zveličovali, že to znamená okamžitý kolaps a teraz Rusi sa stiahnu z frontu, ale postupne Rusi budú chudobnejší a jednoducho ten sociálny kontrakt, to, čo má Putin s obyvateľstvom, sa nebude dať naďalej naplňať, ale to sme ešte, to hovoríme o veľmi dlhom horizonte, kým to reálne môže mať vplyv na nejaké politické rozhodovanie.“

Moderátor: „No, dobre, ale keď, budem to...bez urážky. Že keď vy neberiete vážne slová Donalda Trumpa, tak ako potom ten Vladimir Putin sa k tomu má stavať, že...?“

Juraj Kríž: „On to berie veľmi podobne, ja si myslím. Ak dôjde k priamemu stretnutiu medzi Putinom, ako tu už bolo povedané, a Trumpom, tak to je veľké víťazstvo ruskej diplomacie.“

Magda Vášáryová: „Samozrejme, to som chcela naznačiť.“

Juraj Kríž: „Pretože dovtedy bolo v podstate Rusko...ja si myslím, že bolo dôležité rokovať s Rusmi na akejkoľvek úrovni, vždycky je dobré rokovať, to možnože opomenula Bidenova administratíva, ale ak to urobí, tak je to zlá správa pre Ukrajinu, lebo keď sa tí dvaja stretnú, tak ako keď sa Trump stretol so Zelenským, sme videli tú fotografiu vo Vatikáne, tak keď sa stretne s Putinom, zase si niečo iné bude myslieť.“

Moderátor: „Dobre, poďme teraz, prosím, rozprávať o tom, že prečo je ten Krym taký dôležitý pre Rusko. Kto to vysvetlí našim divákovi?“

Pavol Demeš: „Ja som bol na Kryme asi päťkrát a keď som navštívil Chersonesos, to je bývalé antické mesto, tak tam je postavený neobyzantský chrám, ktorý spolu otvárali prezidenti Ukrajiny Kučma a Vladimir Putin. A ja som sa pýtal, prečo Vladimir Putin tento pomerne malý kostolík tam na Kryme, no a na to mi povedali, pozri vedľa kostolíka je krstiteľnica, že tam bol pokrstený princ Vladimir, prijal kresťanstvo, prvý vládca Kyjevskej Rusi, od ktorého sa potom rozvinulo postupne pravoslávie a pravoslávie je súčasť celej ruskej identity, skrátka, potom Pečorská lavra, ten kláštorňý komplex v Kyjeve, bol v zásade miesto, kde sa toto celé rozvinulo. Krym pre Ruskú federáciu, okrem toho, že je to, v Sevastopole je flotila a má to prístup do Čierneho mora, z toho vojenského hľadiska je to nesmierne dôležité, ale má to ten morálny, historický, náboženský rozmer. Pre nich je to ako pre Židov Múr nárekov.“

Moderátor: „Toto si myslíte, že toto prevyšuje?“

Pavol Demeš: „To je pre celý ruský naratív...“

Magda Vášáryová: „To je to.“

Pavol Demeš: „...je absolútne zásadné. Tak, ako je pre Múr nárekov v Jeruzaleme je kľúčom...”

Moderátor: „Ale aj to Čierne more je dôležité.”

Pavol Demeš: „Však je. Však ja som začal s Čiernym morom, ale pokračujem s týmto kultúrno-historicko-náboženským, a to je pre Rusov niečo tak zásadného, že je veľmi ťažké si predstaviť, že s Krymom by oni boli ochotní nejakým spôsobom, že odovzdať to iným, pretože to je ich. A to, že či to ten predal, tam predal, či to patrí tomu a do akej...”

Moderátor: „Taká bola prvotná dohoda, nie? Že to patrí Ukrajine.”

Pavol Demeš: „To áno, lenže toto sa celé zmenilo.”

Juraj Kríž: „Ja ešte poviem k tomu, že bežní Rusi, pokiaľ ide o dnes okupované územia, tak je im ukradnuté, že či im bude naozaj patriť Cherson alebo Záporožie alebo ostatné oblasti, ale Krym je pre nich naozaj dôležitý. Keď Putin anektoval Krym, tak mu vystrelila popularita asi najviac odkedy bol zvolený. To je pre neho naozaj kľúčová vec. Tam som dokonca, keď sa hovorí, podľa mňa sa to preceňuje, o nejakej eskalácii konfliktu, tam si myslím, že by mohol spanikáriť, pretože pre nich, Krym je pre Rusov naozaj dôležitý. Oni to berú, že to je vlastne celý čas ruské územie, len počas Sovietskeho zväzu Chruščev daroval Krym Ukrajinskej sovietskej socialistickej republike, ale Krym je stále pre nich, naozaj to berú ako ruské územie. Má to, jak povedal pán Demeš, obrovskú, v rámci národného príbehu, v rámci národnej symboliky obrovský význam. A to je žiaľ jeden z problémov, jeden z tých takých ťažko preklenuteľných problémov a nevraživosťou obidvoch strán.”

Moderátor: „Pani Vášáryová.”

Magda Vášáryová: „Každý, kto chce rozumieť trochu zahraničnej politike, to mi raz povedal poľský minister zahraničných vecí v 90. rokoch pán profesor Skubiszewski, musí veľmi dobre poznať mapy. Musí sa pozrieť na tie mapy, ako to vyzerá, kto, kde, ako môže ísť. Krym je vysunutým polostrovom. On sám o sebe neznamená vôbec nič, pretože je to do veľkej miery taká púštna oblasť a tak ďalej. Samotné more okolo tiež nemá nejaké báječné pláže, bola som tam niekoľkokrát. Ale keď sa pozriete na tú mapu, vidíte, že Krym logicky je vlastne jablkom sváru medzi Ukrajinou a Ruskou federáciou, pretože kto bude vlastniť Krym, môže kontrolovať istým spôsobom prístup do Azovského mora, prístavy proste okolo. To znamená, ak Krym bude a to si ja myslím, ak Krym bude patriť Ruskej federácii, bude mať Ukrajina veľmi ťažké udržať si bezpečné svoje pobrežie, to znamená Odesu. Veď Odesa je kúsok, to je na dosť veľkých raket, by som povedala. Čiže, neviem si predstaviť, že by sa Ukrajinci len tak ľahučko vzdali vlastníctva Krymu. To je jedna vec, hej, a druhá vec je, ten Krym je veľmi dôležitý aj pre štáty NATO, ktoré sú na druhej strane, hej, a tiež nie sú tak ďaleko, Rumunsko, hej, Rumunsko. Čiže, toto je jablko sváru, ktoré bude stáť veľa úsilia a veľa diplomatického úsilia a bude to stáť veľmi veľa. Nakoniec vždycky to tak bolo v celej histórii, od Chazarov, cez Tatárov, to vždycky bol problém vlastne, kto bude sedieť na tom Kryme.”

Moderátor: „Pán Kubiš.”

Ján Kubiš: „Nemám čo k tomu dodať. Rusko historicky o Krym zápasilo aj bojovalo so všetkými, s ktorým bolo treba bojovať podľa nich a Krym okrem, samozrejme, veľmi dôležitej historickej väzby, krštenie a podobne, má veľmi významný bezpečnostný dopad. Je to naozaj, zatvára Azovské more...”

Magda Vášáryová: „Presne.”

Ján Kubiš: „...robí z neho vnútrozem, pri dnešnej situácii, hej, je z neho vnútrozemským morom Ruskej federácie. Čierne more, ktoré pomáha Krym ovládať a pochopiteľne je tam Odesa, hej, kde ešte stále vznikajú rôzne pochybnosti, či tá Ruská federácia nechce pokračovať ďalej...”

Magda Vášáryová: „Presne.”

Ján Kubiš: „...a odrezať Ukrajinu vôbec od mora, ale v každom prípade je to takisto ovládanie Čierneho mora a potom do vstupu do Čierneho mora, všetkých tých prielivov a podobne. Takže to je strategická otázka, ktorá vždy bola, keď už nie Casus Belli, ale minimálne ako otázkou rozporov a sporov už potom v tej modernej histórii medzi Ruskou federáciou a Ukrajinou. Veď keď malo dochádzať k vypovedaniu zmlúv alebo nepredĺženiu zmluvy o Sevastopole a tak ďalej, tak to bola jedna z veľkých problematických bodov...”

Juraj Kríž: „V 90. rokoch.”

Ján Kubiš: „...hej, ktorý proste úplne skoro pokazil vzťahy a bolo treba to nejakým spôsobom fixovať a naprávať.”

Pavol Demeš: „Len jeden drobný element, ktorý sme ešte nespomenuli, čo sa Krymu týka. Krymskí Tatári, ktorých za Stalina vyhnali a deportovali do stredoázijských republík, sa mohli vrátiť. Po tom, ako ho obsadili, znovu boli vytlačení a teraz pre Turkov, že tých krymských Tatárov žije najviac v Turecku a dnes, keď som si pozeral aj to rokovanie v Istanbule, tak Ukrajinci majú v súčasnosti v Turecku veľvyslanca, ktorý je krymský Tatár. Čiže, pre Turecko je otázka Krymu a krymských Tatárov takisto veľmi dôležitá a teraz, keď bola tá Antalya Diplomacy Forum nedávno, tak tam bola delegácia krymských Tatárov, ktorí priamo sedeli počas toho, takže tento element je taká zvláštnosť.“

Moderátor: „Dobre, my v našej debate samozrejme budeme pokračovať, milí diváci, neodchádzajte, neprepínajte, o približne nejakých 40 sekúnd sme späť.“

- prerušenie programu **Pozrime sa na to**

- zvukovo – obrazový predel

- reklama

- zvukovo – obrazový predel

- pokračovanie programu **Pozrime sa na to**

Moderátor: „Pozrime sa na to, milí diváci, dnes sa rozprávame o vojne na Ukrajine a o celom tom konflikte. Hovorili sme o tom, že prečo je Krym dôležitý pre Vladimíra Putina a prečo je vlastne Krym dôležitý pre Ukrajinu? Kto to vysvetlí? Pán Kríž, podte vy.“

Juraj Kríž: „Tak, po rozpade Sovietskeho zväzu Krym pripadol Ukrajine, pretože počas Sovietskeho zväzu patril tej Ukrajinskej sovietskej socialistickej republike a jednoducho prirodzene to bol integrálnou súčasťou jej územia. A v tejto chvíli, aj keď Ukrajinci si to možno uvedomujú, že bude veľmi ťažké, či už vojenskou, čo je veľmi náročné, ale aj medzinárodnou právnou cestou, ten Krym získať naspäť, tak, samozrejme, nikdy nemôžu oni akceptovať, že im niekto odreže z ich vlastného územia silou, zaberiem územie, lebo to potom môže spustiť domino efekt. Môže niekto povedať, že Komárno bolo, niekoľko sto rokov patrilo inému štátu takisto, môžu sa môže spustiť rôzne precedensy. Čiže, samozrejme, z pohľadu Ukrajincov je to neakceptovateľné, oni na to poukazovali vlastne už od toho 2014 roku, preto sa prijímali prvé balíky, podľa môjho názoru, pomerne síce nie účinných, ale nejakých sankcií voči Ruskej federácii.“

Magda Vášáryová: „My sme povedali, my sme povedali.“

Moderátor: „Chcete reagovať?“

Pavol Demeš: „Ja už len krátky dodatok.“

Moderátor: „Ale v súvislosti s tým Krymom a Ukrajinou, čiže, keď ako prišla o neho, hej, Ukrajina, ale o čo ešte, tým pádom akože prišla?“

Juraj Kríž: „Jak sme hovorili...“

Moderátor: „Ona vlastne akokeby že prepravovala aj ja neviem...“

Juraj Kríž: „Vojensky bezpečnostné, strategicky územie, ale aj obchodné trasy, pretože Ukrajina...“

Moderátor: „To som myslel.“

Juraj Kríž: „Ukrajina cez práve tieto obchodné trasy, cez Odesu, teda cez Odesu nie, ale cez tieto mestá popri pobreží jednoducho transportuje obilie, ktoré je jedným z jej hlavných exportných vývozných artiklov.“

Moderátor: „No ale, taktiež aj uhlie, železo...“

Juraj Kríž: „A ďalšie a ,samozrejme, aj ďalšie. Áno, čiže...“

Magda Vášáryová: „A nielen na tomto vývoze Ukrajiny sú závislé obrovské množstvo krajín, najmä v Afrike a podobne. Ved' nakoniec Ruská federácia musela rýchlo vybudovať most, aby sa vôbec na Krym dostala. Tam je aj, a znovu sa vraciam k tým mapám, keď sa na to pozriete, Rusi majú veľmi, vlastne nijaké spojenie, pokiaľ je tam Ukrajina, nemajú spojenie s Krymom, preto si museli vybudovať ten most. A ten most, to je jedna z najzraniteľnejších súčastí vlastne celého toho konfliktu. Ten...vyhodíte štyri mostné konštrukcie a Rusi sa nedostanú na Krym. Takže, je to veľmi zvláštna situácia, ako som hovorila, ten...tá šachová partia, ktorá sa teraz hrá, bude veľmi zaujímavá, keď sa bude hrať o Krym.“

Moderátor: „No a ten Donbas, plus to Záporožie, Cherson. Tam to je prečo dôležité tak pre to Rusko?“

Juraj Kríž: „Ja som...jak som aj v tej odpovedi, k tej dvojslovnej, čo som vám posielal, uviedol, tak oni tie územia nie sú primárne dôležité, aby ich Rusko vlastnilo, nakoniec, čo s tými územiami? Je to dosť zbombardované...”

Moderátor: „Tak potom, prečo sa nechcú ich vzdať?”

Juraj Kríž: „Obsadzovanie území je ako nástroj kontroly a ovládania tej druhej krajiny. Samozrejme, v optimálnom prípade, a to sa myslím, že nezmenilo a nič tomu nenasvedčuje, by Ruská federácia chcela ovládať celú Ukrajinu a hlavne ovládnuť hlavné mesto Kyjev. Len nejak sa tam musí dostať a musí prejsť cez...”

Moderátor: „Dobre, je to naozaj iba o tom obsadení?”

Magda Vášáryová: „Ale ja mám jedno slovo, prečo je to dôležité, lítium.”

Juraj Kríž: „A navyše minerály.”

Pavol Demeš: „Dobre, len podľa mňa teraz môžeme my o ktorejkoľvek časti územia Ukrajiny, ktorú Rusi či zabrali, alebo chcú zabráť, ono je to súčasť plánu zabráť celú Ukrajinu. To znamená, že po kúskoch, čo sa im podarí, kde už sú etablovaní, tie územia dostali do ústavy, že urobia fiktívne referendum a vytvárajú tým pádom ilúziu pre svoje obyvateľstvo, že Rusko dobylo tieto územia a zároveň vytvárajú pre Ukrajinu situáciu, ktorá nemôže pri vyjednávaní súhlasiť s tým, že dobre, tak majte to, lebo ste to už dobyli. A pre medzinárodné spoločenstvo je z tohto veľká lekcia, že v tom 14-tom, keď obsadili Krym, tak sme to tak nejak akože, však dobre, asi ako, že sme Rusom vytvorili priestor pre to, že nebudú potrestaní, to sa nejakým spôsobom vysvetlí, no a Rusi pokračovali ďalej a Vladimir Putin stojí teraz pred veľmi zložitou situáciou, ako svojmu obyvateľstvu vysvetliť, že státisíce z vás už zomrelo pri takzvanej demilitarizácii, denacifikácii susednej krajiny. A teraz, prečo sme do tej vojny šli, čo z toho máme? Čiže, ukončovanie vojny je vždycky veľmi komplikované a si myslím pre Vladimíra Putina a jeho najbližšie okolie je mimoriadne zložitá práve tie rokovania viesť takým spôsobom, aby nestratili tvár pred domácim obyvateľstvom, ktoré prinieslo za tri a pol roka obrovské obete na životoch, ochudobnenie, Rusi nemôžu chodiť k nám ani na dovolenku, ani nikde, ako sú uzatvorení, Vladimir Putin nemôže cestovať do Európy a podobne. To znamená, že tá situácia je preto veľmi zložitá a zaoberať sa s tým, že či toto územie, také, onaké, tam také, to je len to, že sa snaží to dobyť, ale nevyšlo mu to. Oni mali pocit, že to obsadia jak Československo v 68 a bude vyriešené. Lenže Ukrajinci ukázali obrovskú statočnosť a nepoddajnosť.”

Moderátor: „Pán Kubiš, no ale, keďže Vladimir Putin evidentne nehodlá ustúpiť, Ukrajina sa, samozrejme, bráni, hej, a požaduje vrátiť to, čo jej zabrali, tak potom, ako aj iné krajiny tým pádom majú dôverovať tým medzinárodným dohodám, že nič proste také sa im v budúcnosti nemôže stať, že nejaká veľmoc na nich zaútočí, ak tam platia, samozrejme, nejaké dohody?”

Ján Kubiš: „To je veľmi dobrá otázka a tá dôvera nemôže byť proste len tak daná, pretože je vidieť, že dochádza k porušovaniu pravidiel medzinárodných vzťahov, Charty OSN a tak ďalej. A hrozby použitia sily v medzinárodných vzťahov a nátlaku, a to môže byť hospodársky nátlak, prichádzajú z mnohých miest. Stačí sa pozrieť na to, čo počujeme niekedy dnes z Washingtonu od novej americkej administratívy, ale o tom dneska nehovoríme, ale v každom prípade tie tézy odtiaľ takisto zaznievajú. Takže áno, spoliehať sa na nič v zásade dnes poriadne nedá. Na to musíte mať vytvorené spojenectvá a partnerstvá. Musíte byť súčasťou takého spoločenstva, ktorý vám, na základe rovnosti a zdieľaných hodnôt a záujmov, bude garantovať bezpečnosť. Inak to nevidím, hej, a z môjho pohľadu pre nás, pre Slovenskú republiku, je to členstvo v Európskej únii, je to členstvo v Severoatlantickej aliancii, ktoré potrebujeme posilňovať. Aj tieto inštitúcie potrebujeme posilňovať, aj naše zodpovedné členstvo potrebujeme posilňovať. Toto je kľúč a ešte aby som sa vrátil ku Krymu, hej. To, že keď sme hovorili o územiach, nezabúdajme, že veľmi dôležitou časťou tejto expanzívnej politiky Ruskej federácie bolo vytvorenie pozemného mostu, ktorý vedie až na Krym. A ten pozemný most je vytvorený a o tento budú zápasiť. Aj o tento pozemný most, aby mali aj most, ale aj prepojenie cez pozemné...”

Moderátor: „Ešte ma zaujíma aj to, ja som to už spomínal. Tie jadrové zbrane, o ktoré vlastne prišla Ukrajina, že tam zaznievajú aj výčitky, že v podstate, že urobili chybu, hej, lebo teraz sa ocitli v takejto situácii. Oni by sa vedeli spätne možno dostať k jadrovému arzenálu? Ako to vlastne je? Keby chceli? Nevie, že aké sú obmedzenia? Ak by ste to mohli možno divákovi, lebo som pozeral aj divácke otázky a bola tam taká otázka.”

Ján Kubiš: „Práve z toho hľadiska, že si veľký toho sveta, vrátane štáty, ktoré vtedy rozhodovali o tomto, rozhodli nakoniec, uvedomili, že je lepšie zabrániť šíreniu jadrových zbraní a skôr likvidovať arzenály, ktoré existujú. Jadrové zbrane sú prostriedkom odstrašenia a doteraz ostávajú prostriedkom odstrašenia. Vezmite si aj tá vojna, ktorá sa vedie proti Ukrajine. Tam boli vyhrážky všelijakými použitiam taktických jadrových zbraní a tak ďalej. K ničomu takému nedošlo, pretože zatiaľ ani Ruská federácia nemá odvahu toto prekročiť. Čína veľmi kategoricky proti tomuto protestuje. Vezmite si teraz, čo sa deje India, Pakistan. Sú to dve jadrové mocnosti? Sú. Napriek tomu si nemyslím, že to dôjde až tak ďaleko, v akejkolvek eskalácii, že by prekročili túto hranicu. To je koniec. Takže z tohto hľadiska, či už by mala Ukrajina...bolo by to možno odstrašením, hej, ale...”

Moderátor: „To som aj chcel povedať, že možno niekto si môže povedať, že ak by mala...”

Ján Kubiš: „...to sú ale hypotetické otázky. Dnes proste berieme realitu aká je.”

Juraj Kríž: „Je to ale trochu také komplikovanejšie, lebo oni síce mali tieto jadrové zbrane, ale kontrolné kódy na odpálenie boli stále v Moskve. Čiže fyzicky sa nachádzali jadrové zbrane na území Ukrajiny. Ukrajinskí politici vtedy, a boli veľké debaty v 90. rokoch, urobili kompromis so Spojenými štátmi, aj s Ruskom, že sa vzdajú tých zbraní a za to požadovali garanciu svojej suverenity, čo...”

Ján Kubiš: „Budapeštianske.”

Juraj Kríž: „Áno, Budapeštianske memorandum, ale nevedeli by tieto jadrové zbrane použiť a na vašu otázku, keby oni chceli vyvinúť jadrovú zbraň, ono sa to samozrejme dá, ale trvá to nejaký čas. Ukrajina je jedným zo signatárov zmluvy o nešírení jadrových zbraní. Tým, že by sa stala medzinárodným vyvrheľom, stratila by sympatie svetovej verejnosti, čiže, je to veľmi komplikované...”

Moderátor: „Išli by sami proti sebe.”

Juraj Kríž: „...lebo jadrové zbrane nie sú také, že z Amazonu si objednáte a o týždeň vám ich doručia. Takže komplikovanejšie.”

Pavol Demeš: „Ja si myslím, že Ukrajina vôbec neuvažuje týmto smerom, že v zápase o svoju existenciu, že ju zachráni jadrové zbrane. Naopak, Ukrajina veľmi starostlivo vo svojom diplomatickom úsilí sa snaží prepájať na Európu, preto je asociovanou krajinou v Európskej únii, vedie rokovania, preto sa Volodymyr Zelenský, minister zahraničia a minister obrany zúčastňujú na najrôznejších formátoch stretnutí Európskej únie, Severoatlantickej aliancie. Volodymyr Zelenský bol schopný vyhodnotiť a zmeniť taktiku po tom debakli, ktorý mal v Bielom dome. Chápe, že význam Spojených štátov je nenahraditeľný, čo sa týka obranných schopností, spracovania, doručovania informácií. Takže Ukrajina ide skôr na intenzívnejšiu spoluprácu s európskymi spojencami a intenzívnejšiu spoluprácu so Spojenými štátmi a posilňuje práve aj to transatlantické spojenectvo pri ukončení tohto konfliktu a pri nastolení mieru. Za akých podmienok? Čo dokedy bude zmrazené? To sa nevyrieši jedným podpisom, že tie teritória, ktoré teraz kontrolujú Rusi, že jednoducho sa ich zbavia. To akútne je teraz zastaviť vraždenie, devastáciu krajiny a začať rokovania o podmienkach mieru.”

Moderátor: „Dobre, budeme už o chvíľu končiť, ale ešte, samozrejme, nesmieme zabudnúť na divácke otázky, lebo diváci by sa hnevali a prišlo ich dosť veľa, ale ešte prosím, asi pre Ukrajinu je dosť dôležitý možný vstup do NATO, Rusko je samozrejme proti tomu. Čiže čo s tým? Je to reálne vôbec, že by aj ostatné krajiny s tým možno súhlasili?”

Ján Kubiš: „Viete, toto sa rozhoduje jednomyselne a dnes vidím, že celý rad štátov, členských štátov NATO, vrátane Washingtonu, ide ten signál, že toto nie je na programe dňa. To znamená bezpečnostné garancie pre Ukrajinu, aby bola zaistená jej suverenita a obranyschopnosť, tie musia byť dané inou formou. Z môjho pohľadu jedna z dôležitých garancií bezpečnostných, aj strategických, je postupné členstvo, zapájanie a prepájanie Ukrajiny do Európskej únie a postupné členstvo Ukrajiny v Európskej únii, plus bezpečnostné garancie, ktoré ja predpokladám, sa vygenerujú pri rokovaníach o ukončení vojny a určitom nastavení mieru.”

Moderátor: „No dobre, ale tak bezpečnostné záruky, aj momentálne boli dané záruky a vidíme, ako to dopadlo. Čiže neskončí to opäť tak?”

Ján Kubiš: „Ja si...”

Moderátor: „Že Rusko ostane na tom území, ktoré si už zabralo. Predsa len tak...”

Ján Kubiš: „Nechcem špekulovať tak ďaleko, hej, nechcem naozaj hovoriť o tom, aké by mohlo byť toto východisko, ale...ale tie bezpečnostné garancie tam budú a budú tam mnohé štáty a nakoniec si myslím,

že bude v záujme týchto štátov to dnes dodržiavať ďaleko viac než v minulosti, pretože v minulosti nikto nepredpokladal, že dôjde k niečomu takému, kdežto dnes sme sa už poučili...”

Moderátor: „Pani Vášáryová.“

Magda Vášáryová: „Ja si spomínam na rok 2008 v Bukurešti summit NATO, bol pripravený Membership Action Plan pre Ukrajinu, na poslednú chvíľu nemecká a francúzska delegácia to stopli. Áno, môžeme začať špekulovať, či by to bolo bývalo zmenilo situáciu, možno, že by nebola vypukla vojna a tak ďalej, a tak ďalej. Ale myslím si, že túto otázku bude treba vyriešiť, ako ste vy povedali, pán Kubiš, rozhovorom medzi európskymi dôležitými partnermi, ktorí vtedy tomuto zabránili. To znamená, najprv budeme musieť vedieť, čo si myslí nový nemecký kancelár o tom, čo si myslí, prípadne ďalší francúzsky prezident a tak ďalej. Takže ja som v tomto opatrná, ale neviem si predstaviť, že by mohli sme dať také záruky, ktoré nebudú porušené a vraciam sa k tomu, že som sa pýtala, čo sa dohodorili Rusi s Číňanmi teraz v Moskve, pretože, ak sa dohodorili, že budú eskalovať túto situáciu v zmysle, že sa jednoducho pokúsia nastoliť úplne nový medzinárodný poriadok, takzvanú reálnu politiku, to znamená, kto bude silný, ten si určí podmienky a vtedy prestávajú platiť medzinárodné zmluvy a všetky medzinárodné organizácie, ktoré vznikli po druhej svetovej vojne. Čiže ja si myslím, že sme na takom prelome, a je to, samozrejme, zaujímavé, ale je to súčasne aj veľmi nebezpečné, a bude veľmi dôležité v tejto nebezpečnom momente, v akej pozícii bude Slovenská republika.“

Moderátor: „Dobre, poďme prosím na divácke otázky. Pani Beáta sa vás pýta, že či viete, prečo došlo k vojne na Ukrajine, čo jej predchádzalo a dala do zátvorky, že snaha o rozširovanie NATO k hraniciam Ruskej federácie. Veľmi stručne, ak by ste na to vedeli zareagovať.“

Ján Kubiš: „Ruská federácia si to takto hodnotila, ale ani to jej nedáva právo na agresiu.“

Juraj Kríž: „Ja si navyše myslím, že nešlo primárne o NATO a treba sa aj opýtať, prečo tie všetky štáty, vrátane Švédov a Fínov najnovšie, tak veľmi chcú patriť do Severoatlantickej aliancie? (nezrozumiteľné) presne naopak.“

Moderátor: „Pán Ernest sa pýta, prečo má prezident Spojených štátov amerických Donald Trump podobné názory na konflikt na Ukrajine ako Vladimir Putin? Myslíte si, že USA hodia Ukrajinu cez palubu a obetujú ju Rusku?“

Pavol Demeš: „Myslím si, že to tvrdenie, že majú rovnaký pohľad, nie je presné. Donald Trump má isté sympatie voči Vladimírovi Putinovi. Chápe alebo jeho štýl politiky sa vo viacerých oblastiach približuje, hrá tú silovú hru, ale si myslím, že Spojené štáty majú oveľa pestrejší pohľad na situáciu na Ukrajine a napokon tá tendencia spolupráce medzi Spojenými štátmi, Veľkou Britániou, Francúzskom, Nemeckom...“

Magda Vášáryová: „Presne.“

Pavol Demeš: „...a ďalšími krajinami, tá prevážia, tu sa ukazuje, že táto téza je na vode.“

Moderátor: „Píše ešte pani Silvia. Myslím si, že náš diplomat Lajčák by svojou múdrosťou a bystrosťou vedel pomôcť k rokovaniam o mieri. Škoda, že ani vaše televízie sa ho nič nepýtajú. Zhodou okolností som mu aj písal, som ho snažil sa pozvať do relácie, ale na dopyt nereagoval. Čo si myslíte o strategickej politike Európskej únie? Je podľa vás v terajšej dobe správna alebo nie? Kto na to bude reagovať stručne?“

Pavol Demeš: „Ja som úplne hrdý na európsku politiku v súčasnosti. Tak ako pred pol rokom som mal pocit, že vajatá EÚ, dneska predovšetkým tá aliancia na osi Kanada, Veľká Británia, Európska únia, najmä Francúzsko a nový nemecký kancelár spolu s jeho ministrom obrany, ukazujú, že to budovanie koalície ochotných a posilnenie európskej identity, posilnenie porozumenia, že to nie je len vojna o Ukrajinu, ale že Vladimir Putin hádže rukavicu celému európskemu spoločenstvu, ukazuje, že Európa za tých pár mesiacov sa veľmi výrazne posunula.“

Magda Vášáryová: „Ukazuje to, že vlastne potrebovali sme už veľmi dávno nejaké základy spoločnej zahraničnej politiky, spoločnej obrannej politiky, spoločnej energetickej politiky a vyzerá to tak, že sme schopní sa na niečom dohodnúť až pod veľkým tlakom.“

Moderátor: „Pani Zita nám napísala, ktorá sa rozčuľuje nad tým, že prečo tu dnes diskutujete práve vy štyria. Podľa mňa máte, v niečom sa zhodnete možno, v niečom nie, neviem. Ale tak do relácie sme napríklad pozývali aj pána Chmelára, ale ten svoju účasť zrušil. Takže to len na vysvetlenie pre pani Zitu. Poďme ešte na otázku od pani Jany. Prečo sa mám báť ako občan, pracujúci človek Ruskej federácie, keď vidím ako Západ upadá? V západných krajinách rastie podiel islamského obyvateľstva, klesá

bezpečnosť, rastie kriminalita. Všade, aj v Ruskej federácii, je kapitalizmus. Čo sa zmení pre mňa prípadne, ak tu bude mať vplyv Rusko? To je priamo otázka na vás.“

Magda Vášáryová: „No tak, tá téma... tá téma úpadu západu, tá je... tá je, ja neviem... Myslím si, že od 19 storočia s ňou žijeme, že Západ upadne, Západ upadne, je to... je to proste.. stratí vieru a všetko možné. Zatiaľ sa to nestalo, zatiaľ ten Západ sa drží pomerne veľmi dobre a každý do neho chce patriť. Dokonca aj ľudia s moslimským vierovyznaním. Len by som chcela tú pani upozorniť, že ak má niekto obrovskú moslimskú menšinu, tak je to Rusko, tak je to Rusko a máva s tým aj dosť veľké problémy. Takže čo sa môže zmeniť, keď tu bude Rusko? No tak, ja si myslím, že sa potom treba pripraviť a keby som to chcela naozaj vyhrotiť, musí sa pripraviť na to, že naši muži pôjdu do ruskej armády, že niektoré, niektoré rodiny prídu o svoje deti, pretože Rusi kradnú deti, o tom je to jasné a že jednoducho prestaneme ako my Slováci a budeme znovu rusifikovaní. Veď už sme boli. Ja som toho dôkazom. Od tretej triedy základnej školy ruština.“

Moderátor: „Dobre.“

Pavol Demeš: „Ja len jeden argument, každý rok sa robí medzinárodný výskum Index šťastia. Medzi top krajinami, najšťastnejšími na svete, sú krajiny Západu a Rusko medzi šťastné krajiny nepatrí.“

Moderátor: „Dobre, ďalšia otázka na pani Vášáryovú. Aký rozdiel vidíte medzi konfliktom v Gaze a na Ukrajine?“

Magda Vášáryová: „No myslím si, že ten... že ten konflikt začal, hlavne začiatok toho konfliktu je úplne iný. Ja sa nepamätám, že by boli Ukrajinci napadli Rusko a pozabíjali 1200 ľudí a ešte ďalšie stovky odviezli do nejakého... proste a tí zomreli v nejakom... v nejakom väzení alebo v tuneloch poschovávaní.“

Moderátor: „Pani Jana sa pýta, že či by sa mala... nemala Ukrajina ospravedlniť za upálených ľudí na Majdane, za čo mohla Ukrajina? Takáto otázka prišla.“

Juraj Kríž: „Tak tie rusko ukrajinské vzťahy boli vždycky komplikované. Netreba si, samozrejme, zakrývať oči pred tým, že ukrajinská spoločnosť má určité problémy s niektorými elementami, ktoré sú dajme tomu radikálnejšie. Len väčšinou sa to veľmi silno zveličuje a používa sa to na ospravedlnenie celej agresie. Samotný Majdan bol ale, podotýkam, reakcia na to, že jednostranne prezident, vtedajší prezident Janukovič, rozhodol o zrušení rokovaní s Európskou úniou. Takže to bolo živelné povstanie Ukrajincov, lebo chceli patriť do Európy.“

Moderátor: „Spojené štáty dostali právo na ťažbu nerastných surovín na Ukrajine. Nemá rovnaké právo aj Európska únia? Píše divák z Bratislavy.“

Ján Kubiš: „Neviem, či ide o právo, ale v každom prípade Európska únia môže rokovať a bude rokovať s Ukrajinou o rekonštrukcii Ukrajine, o pomoci pri znovu postavení, aj hospodársky, Ukrajiny na nohy...“

Moderátor: „A nebude o tom rozhodovať práve Amerika, kto tam pôjde? Keďže majú tam prístup, k tomu nerastnému bohatstvu.“

Ján Kubiš: „Ja si myslím, že to nebude také jednostranné a určite Európska únia ako partner pre Ukrajinu a Ukrajina bude chcieť vstúpiť do Európskej únie, nie do Spojených štátov, hej, tak toto je veľmi kľúčový, kľúčový faktor. Takže ja sa domnievam, že tam ešte bude veľká diskusia o hospodárskej spolupráci. To je súčasťou aj prístupových rokovaní do Európskej únie.“

Moderátor: „Bude si Amerika strážiť, koho pustí?“

Pavol Demeš: „Spojené štáty budú mať čo robiť s Grónskom. Myslím...“

Magda Vášáryová: „Možno by bolo treba ku koncu povedať jednu vec. V 41 roku slovenská armáda napadla Sovietsky zväz a vlastne ukrajinské územie a slovenská armáda došla až do Azovského mora. My sme nikdy sa nedostali k normálnym historickým analýzám a tie teraz len pomaly vznikajú, ktoré vlastne by nám ozrejmili, čo slovenská armáda na ukrajinskom území urobila. Vieme len, že nejaké dediny sme vypálili, ale ja čakám na to, že ešte kým tu budem, že sa dozviem vlastne, že nielenže my nemáme, proste že pohrdame Ukrajincami, alebo máme pocit, že nie sú dosť statoční, ale my by sme sa mali Ukrajincom ospravedlniť, lebo my sme ich už raz okupovali.“

Moderátor: „Podme ešte nakrátko, lebo máme ešte možno nejaké dve minútky, že Ukrajina vlastne požaduje odškodné za všetky materiálne škody, je to odškodnenie pozostalých obetí, ranených, vyhnaných z domovov, deportovaných, deportovaných detí, ale aj ďalších civilných obetí, zabavenie a použitie ruského majetku na úhradu reparácií. Toto vy vidíte reálne, lebo v podstate tie ruské aktíva v zahraničí boli zmrazené, že by práve tieto financie dostala Ukrajina?“

Ján Kubiš: „Je to veľmi zložitá...z môjho pohľadu, a je to vidieť na tej celej diskusii, zatiaľ drvivá väčšina členských štátov Európskej únie má veľké rezervácie, pretože majú obavy, logické obavy, že tuná by došlo zasa k porušeniu určitých právnych princípov, ktoré by sa nám mohli celkove nevyplatiť, pomstiť. Ale áno, dochádza k použitiu výnosov z týchto rôznych aktív, ktoré sú, už na podporu Ukrajiny. Takže aspoň tam určitá dohoda je, ale myslím si, že ďalej to bude veľmi zložitá, keby sa chcelo pokračovať.“

Moderátor: „Dobre, na záver, budeme už musieť naozaj končiť. Čiže ako to teda vidíte? Dôjde k tomu mieru alebo sme možno pred treťou svetovou vojnou?“

Magda Vášáryová: „Ale k mieru určite príde. To rozhodne, pretože žiadna vojna netrvá veľmi dlho, pretože krajiny sa vyčerpajú a tak ďalej a nakoniec pristúpia k nejakému kompromisu. Ale, takže mier bude. Dôležité je, koľko obetí to bude ešte stáť a aký ten mier bude a za akej medzinárodnej situácie.“

Pavol Demeš: „Tak. Myslím si, že to, čo sa dneska udialo v Istanbule, to, čo sa udialo v Albánsku, kde sa 47 lídrov, ten tlak koncentrovaný, ktorý je na vyriešenie tejto vojny, si myslím, je perspektívnou vecou, ale musíme stále byť ešte opatrní v nejakom veľmi pozitívnom hodnotení, lebo ako ukazuje správanie Ruskej federácie, môžeme sa dožiť ešte prekvapení.“

Moderátor: „Dáma a páni, ďakujem pekne, že ste prišli do Pozrime sa na to. Dovidenia.“

Ján Kubiš: „Len posledná poznámka. Pardon, nehrozme si treťou svetovou vojnou.“

Juraj Kríž: „Tak, nestrašme divákov.“

Ján Kubiš: „Nehrozme.“

Magda Vášáryová: „Prosím.“

Juraj Kríž: „Tretia svetová vojna nehrozí, nebude.“

Moderátor: „Vysvetľujeme, pán Kríž. Vysvetľujeme, diskutujeme, rozprávame sa o tom. Ešte raz ďakujem, že ste prišli do Pozrime sa na to, dovidenia. Milí diváci, ďakujem aj vám, že ste náš sledovali. Ja tu budem aj na budúci týždeň v piatok a už sa na vás teším s ďalšou zaujímavou témou. Dovidenia.“

20:57:05 koniec programu *Pozrime sa na to*

- zvukovo – obrazový predel
- reklama
- zvukovo – obrazový predel
- upútavka na program Zdravie
- sponzorský odkaz

20:59:59 koniec monitorovaného záznamu